

Strategaeth a Chynllun Gweithredu Rheoli Perygl Llifogydd Lleol

Strategaeth Perygl Llifogydd Lleol

CYNGOR CAERDYDD - 2024

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Cymreig/
This document is available in Welsh

STRONGER
FAIRER
GREENER

Tudalen Wag

Cymeradwyo'r Ddogfen

Diwygiad	Diben	Awdur	Adolygydd	Awdurdodwyd	Dyddiad
1.0	Drafft Cychwynnol	SD	AP, CM	Prydain Fawr	26/05/2024
2.0	Drafft Terfynol ar gyfer Cyfieithu	SD	CM	Prydain Fawr	24/07/2024
3.0	Drafft Terfynol ar gyfer Ymgynghori	SD	GB	GB	10/02/2025

Tudalen Wag

Rhagair

Yr Aelod Cabinet dros Newid Hinsawdd – Y Cynghorydd De’Ath

I'w gyhoeddi ar ôl mabwysiadu'r ddogfen derfynol

Cynnwys

Rhagair	4
Tablau a ffigurau	7
2. Cyflwyniad	8
2.1 Yr angen am strategaeth leol	8
2.2 Diben y strategaeth leol hon	8
2.3 Strwythur y strategaeth leol hon	9
2.4 Targedau o fewn y strategaeth leol hon – amcanion, mesurau a chamau gweithredu	10
3. Sut mae'r strategaeth hon yn ymateb i newid hinsawdd	11
3.1 Perygl newid hinsawdd yn ein hardal	11
3.2 Sut mae ein strategaeth yn mynd i'r afael â'r risgiau hyn	11
4. Rolau a chyfrifoldebau ar gyfer rheoli perygl llifogydd	14
4.1 Ffynonellau llifogydd a mannau cyswllt allweddol	14
4.2 Cyngor Caerdydd a'n cyfrifoldebau	15
4.3 Awdurdodau rheoli risg eraill a'u swyddogaethau	20
5. Beth yw perygl llifogydd yn ein hardal?	24
5.1 Sut rydym yn asesu perygl llifogydd	24
5.2 Trosolwg o berygl llifogydd yn ein hardal	26
5.3 Perygl llifogydd yn eich cymuned	29
6. Ein hamcanion strategol	40
6.1 Amcanion y strategaeth genedlaethol	40
6.2 Amcanion yn ein hardal	40
7. Mesurau Llifogydd	42
7.1 Cyflwyniad i fesurau llifogydd	42
7.2 Ein mesurau	43
8. Camau Gweithredu Llifogydd	61
8.1 Cyflwyniad i weithredoedd llifogydd	61
8.2 Ein cynllun gweithredu llifogydd	61
9. Cyllid a blaenoriaethu	62
9.1 Opsiynau ariannu	62
9.2 Sut rydym yn blaenoriaethu mesurau a chamau gweithredu llifogydd	63
10. Asesiadau Amgylcheddol	65
10.1 Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd (ARhC)	65
10.2 Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS)	66

10.3	Asesiad Cyfarwydddeb Fframwaith Dŵr (CFfD)	67
11.	Monitro Cynnydd	70
11.1	Sut y byddwn yn mesur ac yn monitro cynnydd	70
12.	Atodiadau	71
12.1	Atodiad A – Ein Cynllun Gweithredu Llifogydd	71
12.2	Atodiad B - Cyd-destun deddfwriaethol	72
12.3	Atodiad C - Canlyniadau ymgynghori cyhoeddus	73
12.4	Atodiad D - Geirfa Termiau a ddefnyddir yn y Strategaeth Leol hon	74
12.5	Atodiad E – Mapiau Perygl Llifogydd	75
12.6	Atodiad F - asesiadau amgylcheddol	76

Tablau a ffigurau

Tabl 1: Ymrwymïadau perygl llifogydd Cyngor Caerdydd o fewn Caerdydd Un Blaned	12
Tabl 2: Sut mae strategaethau, cynlluniau a chanllawiau eraill yn mynd i'r afael ag effaith newid hinsawdd ar berygl llifogydd yng Nghaerdydd	13
Tabl 3: Lleoliadau systemau telemetreg ar geuffosydd hanfodol	18
Tabl 4: Cyfrifoldeb yr awdurdod rheoli risg ar Wastadeddau Gwent	18
Tabl 5: Categoriadau tomenni glo yng Nghaerdydd	20
Tabl 6: Crynodeb o berygl llifogydd dŵr wyneb i dderbynyddion sensitif ledled Caerdydd	29
Tabl 7: Cymunedau CCmP a'u sgôr o fewn dalgylch Afon Elái	31
Tabl 8: Cymunedau CCmP a'u sgôr o fewn dalgylch Afon Taf	33
Tabl 9: Cymunedau CCmP a'u sgôr o fewn dalgylch Afon Rhymni	35
Tabl 10: Cyfanswm y derbynyddion sydd â risg uchel o lifogydd o ffynonellau lleol ym mhob dalgylch	37
Tabl 11: Cyfanswm y derbynyddion sydd â risg ganolig o lifogydd o ffynonellau lleol ym mhob dalgylch	38
Tabl 12: Cyfanswm y derbynyddion sydd â risg isel o lifogydd o ffynonellau lleol ym mhob dalgylch	39
Tabl 13: Alinio amcanion strategol ag amcanion cenedlaethol	41
Tabl 14: Esboniad o amserlenni dangosol ar gyfer mesurau	42
Tabl 15: Esboniad o amserlenni dangosol ar gyfer mesurau	42
Ffigur 1: Diffiniadau o'r amcanion, y mesurau a'r camau gweithredu ar gyfer cyflawni strategaeth leol Caerdydd	10
Ffigur 2: Cyfrifoldeb ARhRau a manylion cyswllt	15
Ffigur 3: Ffiniau CCmP yng Nghymru	25
Ffigur 4: Lleoliad Caerdydd o fewn Cymru	26
Ffigur 5: Lleoliad dalgylchoedd Afon Trelái, Afon Taf ac Afon Rhymni	30
Ffigur 6: Perygl llifogydd o ddŵr wyneb a chysiau dŵr bach yn nalgylch Afon Elái	31
Ffigur 7: Cymunedau CCmP a'u sgôr o fewn dalgylch Afon Elái	32
Ffigur 8: Perygl Llifogydd o Ddŵr Wyneb a Chysiau Dŵr Bach yn nalgylch Afon Taf	33
Ffigur 9: Cymunedau CCmP a'u sgôr o fewn dalgylch Afon Taf	34
Ffigur 10: Perygl Llifogydd o ddŵr wyneb a chysiau dŵr bach yn nalgylch Afon Rhymni	35
Ffigur 11: Cymunedau CCmP a'u sgôr o fewn dalgylch Afon Rhymni	36
Ffigur 12: Amcanion perygl llifogydd cenedlaethol	40

2. Cyflwyniad

2.1 Yr Angen am Strategaeth Leol

Mae Strategaeth Genedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol (RhPLIEA) yng Nghymru (Strategaeth Genedlaethol) yn nodi bod dros 245,000 eiddo ledled Cymru ym mherygl llifogydd o afonydd, y môr a dŵr wyneb, gyda bron 400 eiddo hefyd ym mherygl erydu arfordirol. Mae'r Strategaeth Genedlaethol yn egluro y gallwn ni ddisgwyl i'r peryglon hynny gynyddu wrth i'r hinsawdd newid, gyda llifogydd amlach a mwy difrifol, cynnydd yn lefel y môr a chyfraddau erydu arfordirol cyflymach.

Mae'r Strategaeth Genedlaethol yn nodi'r cyd-destun deddfwriaethol i weithgareddau RhPLIEA yng Nghymru. Mewn rhai achosion, mae hefyd yn ofynnol i Awdurdodau Lleol gynhyrchu Cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd (CRhPLlau) o dan Reoliadau Perygl Llifogydd 2009. Darperir crynodeb o'r cyd-destun deddfwriaethol i weithgareddau RhPLIEA yng Nghymru yn Atodiad C – Cyd-destun Deddfwriaethol.

Llifogydd yw un o'r prif risgiau i gymunedau ledled Caerdydd ac mae Cyngor Caerdydd wedi cydnabod bod hyn yn flaenoriaeth strategol allweddol i'r awdurdod.

Mae Cyngor Caerdydd wedi'i ddynodi'n Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol (ALILIA) o dan Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 (DRhLID) ac o ganlyniad mae ganddo sawl dyletswydd statudol. Un ddyletswydd o'r fath sydd gan yr ALILIA yw datblygu a mabwysiadu Strategaeth Leol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd, gan sicrhau bod y strategaeth yn cael ei rhoi ar waith a'i monitro drwy gydol ei chylch bywyd.

Diffinnir 'perygl llifogydd lleol' yn y Ddeddf fel perygl llifogydd o:

- Ddŵr Wyneb Ffo
- Dŵr Daear; a
- Chyrsiau Dŵr Cyffredin

Mae'r Strategaeth Leol hon yn canolbwyntio ar y ffynonellau lleol hyn o berygl llifogydd ond mae'n cydnabod ac yn ystyried ffynonellau eraill o berygl llifogydd (gan gynnwys y môr, cyrsiau dŵr mwy a charthffosydd) a'r Awdurdodau Rheoli Risg (ARhRau) cysylltiedig.

2.2 Diben y Strategaeth Leol

Cyhoeddodd Cyngor Caerdydd y Strategaeth Leol gyntaf yn 2014, gan nodi ein dull trosfwaol o reoli perygl llifogydd lleol. Yn ogystal â'n Strategaeth Leol, gwnaethom gyhoeddi CRhPLI. Ymhelaethodd ein CRhPLI ar yr amcanion a'r camau gweithredu lefel uchel a amlinellir yn ein Strategaeth Leol i greu cynllun manylach ar gyfer rheoli llifogydd yn ein cymunedau.

Ein hail Strategaeth Leol yw'r ddogfen hon. Er bod y Strategaeth Leol a'r CRhPLI wedi'u cyhoeddi ar wahân yn y gorffennol, mae'r Strategaeth Leol newydd hon yn integreiddio'r ddwy ddogfen yn un. Mae hyn yn lleihau cymhlethdod ac yn ein galluogi i gyfathrebu a rheoli'n fwy effeithiol mewn perthynas â pherygl llifogydd lleol.

Mae'r ddogfen hon yn esbonio sut y bydd llifogydd yn cael eu rheoli ar draws ardal yr Awdurdod Lleol, yn gyson â'r amcanion, y mesurau a'r polisiâu a'r ddeddfwriaeth gysylltiedig a nodir yn y Strategaeth Genedlaethol. Bydd y Strategaeth hon a gyhoeddwyd ar **XXXX 2025** yn cael ei hadolygu bob 2 flynedd.

2.3 Strwythur y Strategaeth Leol hon

Mae strwythur y strategaeth hon fel a ganlyn:

Pennod 1 yw'r rhagair gan y Cynghorydd De'Ath, yr aelod cabinet dros Newid Hinsawdd

Pennod 2 yw'r cyflwyniad i'r Strategaeth Perygl Llifogydd Lleol

Mae **Pennod 3** yn rhoi trosolwg o effaith newid hinsawdd ar berygl llifogydd lleol a sut mae'r strategaeth yn bwriadu mynd i'r afael â'r effeithiau

Mae **Pennod 4** yn diffinio'r rolau a'r cyfrifoldebau ar gyfer rheoli a lliniaru perygl llifogydd

Mae **Pennod 5** yn cyflwyno asesiad o berygl llifogydd ar draws ein Hawdurdod Lleol

Mae **Pennod 6** yn disgrifio ein hamcanion neu ein huchelgeisiau strategol ar gyfer rheoli perygl llifogydd yn y blynyddoedd i ddod, a sut mae'r rhain yn cyd-fynd â'r amcanion a nodir yn y Strategaeth Genedlaethol.

Mae **Pennod 7** yn nodi ein mesurau rheoli perygl llifogydd. Mae'r rhain yn weithgareddau ac yn ffyrdd o weithio bras sy'n ein helpu i gyflawni ein hamcanion strategol.

Mae **Pennod 8** yn nodi ein cynllun gweithredu rheoli perygl llifogydd. Mae hwn yn gynllun â ffocws sy'n manylu ar gamau penodol sy'n ofynnol i gyflawni ein mesurau.

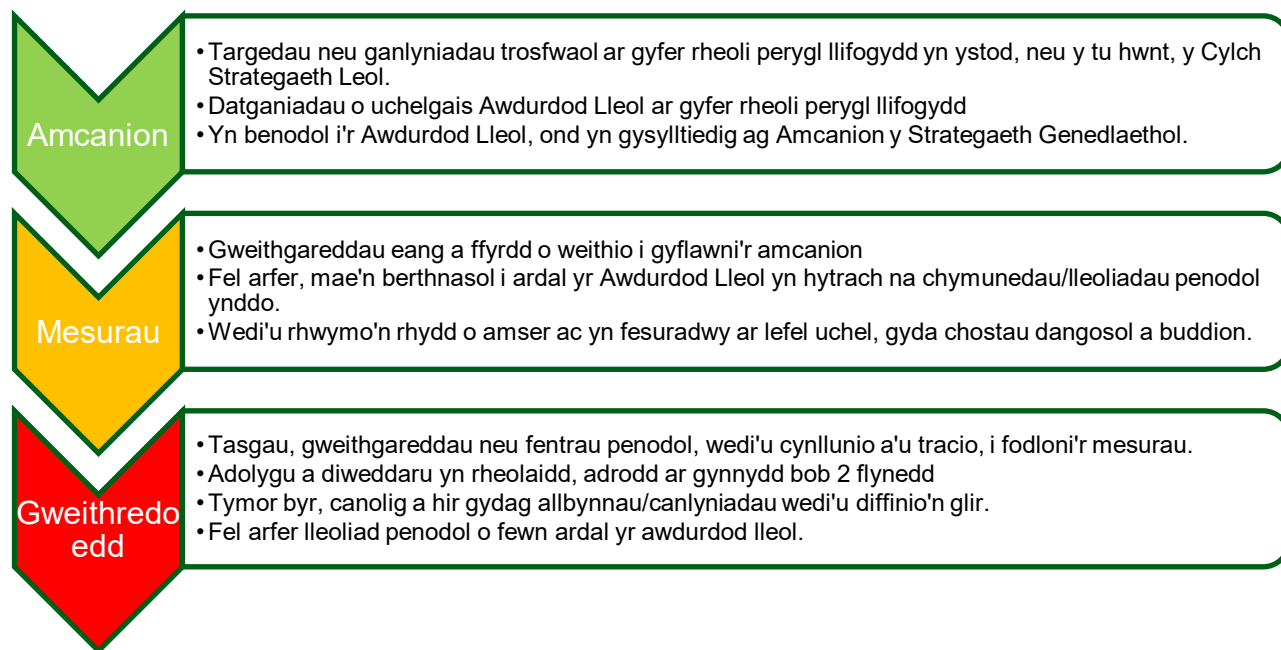
Mae **Pennod 9** yn crynhoi'r gwahanol ffyrdd y gellir ariannu gweithgareddau rheoli perygl llifogydd, yn ogystal â sut rydym yn blaenoriaethu'r gweithgareddau hyn.

Mae **Pennod 10** yn nodi'r asesiadau ychwanegol perthnasol sy'n ofynnol

Mae **Pennod 11** yn disgrifio sut y byddwn yn mesur ac yn monitro ein cynnydd wrth gyflawni'r amcanion, y mesurau a'r camau a nodir yn y Strategaeth Leol hon.

2.4 Targedau o fewn y Strategaeth Leol hon – Amcanion, Mesurau a Chamau Gweithredu

Mae'r Strategaeth Leol hon yn nodi ein Hamcanion, ein Mesurau a'n Camau Gweithredu Rheoli Perygl Llifogydd. Mae'r tri grŵp hyn yn rhoi gwahanol lefelau o fanylion am sut bydd perygl llifogydd yn cael ei reoli. Mae ystyr pob un wedi'i chrynhofi isod:

Ffigur 1 - Diffiniadau o'r Amcanion, y Mesurau a'r Camau Gweithredu ar gyfer cyflawni Strategaeth Leol Caerdydd

3. Sut mae'r strategaeth hon yn ymateb i newid hinsawdd

3.1 Perygl newid hinsawdd yn ein hardal

Senedd Cymru oedd y senedd gyntaf yn y byd i ddatgan argyfwng hinsawdd. Mae newid hinsawdd yn debygol o gynyddu perygl llifogydd ledled Cymru, nid yn unig trwy godi lefel y môr ond hefyd yn sgil stormydd amlach a dwysach, gorlifoedd sydyn ac ymchwyddiadau stormydd.

Datganodd Cyngor Caerdydd argyfwng hinsawdd ym mis Mawrth 2019, gan gydnabod ei rôl a'i gyfrifoldeb dros amddiffyn a gwella'r amgylchedd. Mae Cyngor Caerdydd wedi ymrwymo i weithio tuag at ddod yn sefydliad ac yn ddinas garbon niwtral erbyn 2030, fel y nodwyd yng Ngweledigaeth Caerdydd Un Blaned y Cyngor.

Bydd y Strategaeth Perygl Llifogydd Lleol hon yn helpu i reoli rhai o effeithiau newid hinsawdd yn ein hardal. Bydd yr amcanion, y mesurau a'r camau y mae'n eu nodi yn ein helpu i leihau'r perygl o lifogydd lle gallwn ni, yn ogystal ag addasu ein cymunedau a'n seilwaith i ddod yn fwy gwydn i lifogydd pan fydd yn digwydd.

3.2 Sut mae ein strategaeth yn mynd i'r afael â'r risgiau hyn

Datblygwyd y strategaeth hon gyda golwg strategol hirdymor, gan ymgorffori effaith newid hinsawdd ar berygl llifogydd ledled Dinas Caerdydd.

Mae Cyngor Caerdydd wedi ymgorffori effaith newid hinsawdd ar berygl llifogydd hirdymor trwy gydol ei Strategaeth Caerdydd Un Blaned. Mae tabl 1 isod yn nodi Ymrwymadau Perygl Llifogydd Newid Hinsawdd Cyngor Caerdydd, sef Caerdydd Un Blaned.

Ymroddiad	Cam Gweithredu
Cyngor a Chaerdydd Sero Net	-Datblygu prosiectau cynhyrchu ynni adnewyddadwy ar raddfa fawr fel y fferm solar yn Ffordd Lamby. -Arwain rhaglen ymgysylltu â'r cyhoedd i ddeall y rhwystrau i newid ymddygiad a dylunio dulliau arloesol o gefnogi pobl i leihau eu hól troed carbon.
Gwella mannau gwyrdd y ddinas	-Cyflawni cynllun seilwaith gwyrdd uchelgeisiol y Cyngor, gan sicrhau fod ein dull o ymdrin â seilwaith gwyrdd a bioamrywiaeth yn ymateb i strategaeth Caerdydd Un Blaned a'r argyfwng natur.

	-Gwella mannau gwyrdd a gwydnwch y ddinas i lifogydd trwy osod SDCau yn ôl-weithredol ac o fewn datblygiadau newydd
Uwchraddio amddiffynfeydd llifogydd y ddinas	-Buddsoddi mewn rhagor o gynlluniau draenio lleol a chynaliadwy i ddiogelu ein cymunedau rhag tywydd eithafol a gorlifoedd sydyn. -Cryfhau amddiffynfeydd arfordirol y ddinas yn unol â'n Cynllun Rheoli Traethlin (CRhT)

Tabl 1: Ymrwymadau perygl llifogydd Cyngor Caerdydd o fewn Caerdydd Un Blaned

Ynghyd â Strategaeth Caerdydd Un Blaned, mae nifer o strategaethau, cynlluniau a chanllawiau cenedlaethol a lleol y mae Cyngor Caerdydd wedi'u hymgorffori wrth ddatblygu amcanion, mesurau a chamau'r strategaeth hon. Ceir rhagor o fanylion yn nhabl 2 isod.

Polisi, Cynllun neu Ganllawiau Strategol	Sut mae hyn yn mynd i'r afael â newid hinsawdd
Cynllun Corfforaethol Cyngor Caerdydd "Cyflawni Caerdydd Gryfach, Decach, Wyrddach"	Mae'n ymgorffori uchelgeisiau Rhaglen Caerdydd Un Blaned Cyngor Caerdydd o fewn popeth a wnawn
Cynllun Datblygu Lleol Cyngor Caerdydd	Mae'n sicrhau bod datblygiad yn cael ei wneud yn gynaliadwy gan alluogi datblygwyr y dyfodol, y cyhoedd a rhanddeiliaid allweddol eraill i fod yn hyderus bod newid hinsawdd wedi cael ei ystyried drwyddi draw.
Adroddiad Aer Glân Cyngor Caerdydd	Astudiaeth fanwl o ansawdd aer ledled y ddinas a datblygu atebion i wella ansawdd aer wrth i effeithiau newid hinsawdd barhau
Cynllun Rheoli Traethlin Cyngor Caerdydd	Mae'n nodi'r dull strategol ar gyfer rheoli arfordir y ddinas rhag peryglon erydu, llifogydd arfordirol ac effeithiau newid hinsawdd.
Nodyn Cyngor Technegol 15 (NCT15): datblygu, llifogydd ac erydu arfordirol	Mae'r nodyn canllaw yn cynghori sut y gall y broses gynllunio gynorthwyo cymunedau i liniaru perygl llifogydd
Map Llifogydd Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) ar gyfer Cynllunio	Mae'n darparu allbynnau modelu a mapio i alluogi'r awdurdod cynllunio lleol (ACLI) i wneud penderfyniadau gwybodus ynghylch effaith perygl llifogydd ar ddatblygiadau arfaethedig a chymunedau lleol. Mae'r mapio hwn yn ystyried effeithiau newid hinsawdd yn y dyfodol

Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Addasu'n Gwlad i Effeithiau Newid Hinsawdd gyda lwfansau newid hinsawdd ar gyfer cynlluniau RhPLIEA	Mae'n darparu lwfansau newid hinsawdd ar gyfer datblygu Cynlluniau Lliniaru Llifogydd (CLIL). Mae newid hinsawdd yn cael ei ystyried o gam cyntaf y broses.
---	---

Tabl 2: Sut mae strategaethau, cynlluniau a chanllawiau eraill yn mynd i'r afael ag effaith newid hinsawdd ar berygl llifogydd yng Nghaerdydd

4. Rolau a chyfrifoldebau ar gyfer rheoli perygl llifogydd

4.1 Ffynonellau llifogydd a manau cyswllt allweddol

Yng Nghymru mae rheoli perygl llifogydd yn fater datganoledig gyda'r oruchwyliaeth strategol yn cael ei neilltuo i Lywodraeth Cymru a CNC.

Ar lefel fwy lleol, mae angen nifer o ARhRau i gyflawni nifer o ddyletswyddau statudol fel y'u diffinnir yn Neddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 (DRhLID 2010).

Mae'r ARhRau hyn yn cynnwys y 22 awdurdod lleol (Cyngor Caerdydd), CNC, Cwmnïau Dŵr (Dŵr Cymru) a Llywodraeth Cymru fel yr awdurdod priffyrdd ar gyfer cefnffyrdd (SWTRA – Asiantaeth Cefnffyrdd De Cymru).

Mae Ffigur 2 isod yn crynhoi pa ARhRau sy'n gyfrifol am liniaru perygl llifogydd o'u ffynonellau gwahanol. Mae hefyd yn darparu manylion cyswllt i adrodd am lifogydd.

Prif Afon - NRW

- Llifogydd o gyrsiau dŵr a ddynodwyd yn brif afon
- 0300 065 3000

Llifogydd Arfordirol - NRW

- Llifogydd o'r môr
- 0300 065 3000

Reservoirs- NRW

- Llifogydd o storfa uwchben y tir oherwydd capasiti neu dorri
- 0300 065 3000

Cyrsiau Dŵr Cyffredin - Cyngor Caerdydd

- Llifogydd o gyrsiau dŵr a ddynodir yn afon nad yw'n brif afon.
- 02920 872087

Dŵr Arwyneb - Cyngor Caerdydd

- Llifogydd wedi'i achosi gan law
- 02920 872087

Dŵr daear - Cyngor Caerdydd

- Llifogydd o ddŵr wedi'i leoli o dan y ddaear
- 02920 872087

Llifogydd ar y priffyrdd - Cyngor Caerdydd

- Llifogydd o'r briffordd fabwysiedig
- 02920 872087

Llifogydd ar Briffyrdd - Cefnffyrdd (Asiant Cefnffyrdd De Cymru)

- Llifogydd ar gefnffyrdd
- 0300 123 1213

Llifogydd carthffosydd - Dŵr Cymru

- Llifogydd o garthffosydd oherwydd capasiti neu rwstr.
- 0800 052 0130

Ffigur 2. Cyfrifoldeb ARhRau a manylion cyswllt

4.2 Cyfrifoldebau Cyngor Caerdydd

Cafodd Cyngor Caerdydd ei ddynodi gan DRhLID 2010 yn Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol (ALILIA) sy'n gyfrifol am reoli 'perygl llifogydd lleol'. Ystyrir mai perygl llifogydd lleol yw perygl llifogydd o gysiau dŵr cyffredin, dŵr wyneb a dŵr daear.

O ganlyniad i gael ei ddynodi'n ALILIA, mae gan Gyngor Caerdydd sawl dyletswydd statudol gan gynnwys:

- Dyletswydd i ddatblygu, mabwysiadu a chynnal strategaeth ar gyfer rheoli perygl llifogydd yn lleol
- Dyletswydd i gydymffurfio â'r strategaeth genedlaethol
- Dyletswydd i gydweithredu ag ARhRau ac awdurdodau eraill, gan gynnwys rhannu data
- Dyletswydd i ymchwilio i lifogydd lle bernir ei fod yn briodol neu'n angenrheidiol. Y sbardun i Gyngor Caerdydd gynnal a chyhoeddi ymchwiliad ffurfiol yw 20 eiddo sydd wedi dioddef llifogydd mewnol (preswyl ac amhreswyl) o'r un ffynhonnell. Gelwir yr ymchwiliadau hyn hefyd yn adroddiadau Adran 19 (fel sy'n ofynnol gan Adran 19 DRhLID 2010).
- Dyletswydd i gynnal cofrestr o adeileddau sy'n debygol o effeithio ar berygl llifogydd Mae'r gofrestr hon ar gael i ARhRau a sefydliadau eraill megis cwmnïau cyfleustodau a datblygiadau yn ogystal ag aelodau o'r cyhoedd.

Mae DRhLID 2010 hefyd yn darparu pwerau caniataol i ALILIA gan ganiatáu iddynt gymryd camau gweithredu os ydynt yn credu bod hynny'n angenrheidiol.

Mae'r pwerau hyn yn cynnwys:

- Pwerau i ofyn am wybodaeth mewn cysylltiad â swyddogaethau rheoli perygl llifogydd ALILIA
- Pwerau i ddynodi adeileddau neu nodweddion a fydd yn effeithio ar berygl llifogydd
- Pwerau i wneud gwaith i liniaru yn erbyn perygl llifogydd, gan gynnwys ar dir trydydd partïon

Ar 7 Ionawr 2019 deddfwyd Atodlen 3 DRhLID 2010, gan ddynodi Cyngor Caerdydd yn gorff cymeradwyo SDCau. Mae gan Gyngor Caerdydd ddyletswydd i sicrhau rheolaeth effeithiol o ddŵr wyneb o fewn datblygiadau newydd gan sicrhau eu bod yn cael eu hadeiladu yn unol â'r Safonau Cenedlaethol gorfodol ar gyfer Systemau Draenio Cynaliadwy.

4.2.1 Dŵr Wyneb

Diffinnir dŵr wyneb fel dŵr sydd wedi'i leoli ar ben tir, y mae'r mwyafrif helaeth ohono'n ganlyniad i lawiad. Gellir defnyddio'r term dŵr wyneb hefyd i ddisgrifio'r systemau draenio a ddefnyddir i reoli effeithiau glawiad.

Mae llifogydd dŵr wyneb yn digwydd pan fydd swm y glaw yn fwy na gallu'r rhwydweithiau draenio i gael gwared arno gan arwain at ddŵr sy'n aros uwchben y tir yn llifo ar draws y tir i leoliadau lefel isel.

Bydd Cyngor Caerdydd yn ymateb i adroddiadau o lifogydd dŵr wyneb ac yn cynorthwyo lle bo hynny'n bosibl, gan gynnwys (ymhlith enghreifftiau eraill):

- Ymchwiliadau llifogydd
- Gwaith adfer i systemau draenio
- Darparu cymorth i breswylwyr ynghylch "glanhau" ar ôl llifogydd
- Cynnig arweiniad i breswylwyr ar gyfer mesurau atal llifogydd
- Helpu ARhRau eraill yn ystod ac ar ôl llifogydd

4.2.2 Dŵr Daear

Gelwir dŵr sydd wedi llifo trwy'r pridd a'r wyneb ac sydd wedi ymgasglu o fewn y gwaddodion a'r graig o dan y ddaear yn ddŵr daear. Mae dŵr daear yn cael ei storio o fewn yr holl fannau gwag o dan y ddaear o fewn 'parth dirlawn' a elwir hefyd yn lefel trwythiad ac yn llifo trwy gyrff o graig a gwaddod, a elwir yn ddyfrhaenau.

Mae dŵr daear sy'n bodoli eisoes yn gollwng trwy ffynhonnau, llynnoedd, afonydd, nentydd a mannau echdynnu o waith dyn ar gyfer dyfrhau neu ffynonellau dŵr yfed. Yna caiff y dŵr daear ei ail-lenwi gan lawiad neu ddŵr sy'n llifo o ffynonellau eraill fel gollyngiadau mewn systemau cyflenwi dŵr.

Gall llifogydd o ddŵr daear ddigwydd yn unrhyw le ac yn aml mae'n anodd eu canfod. Perchennog y tir sy'n gyfrifol am liniaru perygl llifogydd dŵr daear. Fodd bynnag, bydd Cyngor Caerdydd, lle bo'n rhesymol ymarferol, yn cynorthwyo tîrfeddianwyr i liniaru perygl llifogydd dŵr daear.

4.2.3 Cyrsiau Dŵr Cyffredin

Mae llifogydd o gwrs dŵr cyffredin yn digwydd o ganlyniad i gwrs dŵr yn cael ei lenwi gan fwy o ddŵr nag y gall ymdopi ag ef, rhwystr o ganlyniad i falurion neu gwymp sy'n arwain at dorri neu orgyffwrdd argloddiau. Gall cyrsiau dŵr cyffredin gael eu gorchuddion mewn ceuffosydd (mae llif y cwrs dŵr yn cael ei basio trwy adeiledd fel pibell).

O dan Ddeddf Draenio Tir (DDT) 1991 mae gan Gyngor Caerdydd bwerau caniatool a neilltuwyd iddo er mwyn caniatáu rheoleiddio cyrsiau dŵr cyffredin (mewn ceuffosydd neu fel arall). Mae hyn yn cynnwys rhoi caniatâd ar gyfer adeiladu a chynnal a chadw nodweddion o fewn cwrs dŵr, ynghyd â phwerau gorfodi, gan sicrhau rheolaeth effeithiol ar gyrsiau dŵr cyffredin.

Er mai Cyngor Caerdydd sydd â'r pwerau caniatool hyn, mae'r gwaith o gynnal cyrsiau dŵr yn perthyn i'r tîrfeddiannwr, sydd wedi'i ddynodi'n berchennog glannau afon. Ceir rhagor o wybodaeth am hyn yn Adran 4.3 isod.

Ystyrir bod Cyngor Caerdydd yn berchennog glannau afon yn achos rhyw 110 o geuffosydd sy'n rhedeg trwy ei dir ac felly mae'n gyfrifol am arolygu, cynnal a chadw ac atgyweirio'r asedau hyn yn barhaus. O'r 110 ceuffos hyn, mae 15 wedi'u dynodi'n "Geuffosydd Hanfodol" sy'n cael eu harolygu bob wythnos yn ystod misoedd y gaeaf a bob mis yn yr haf.

Os bydd hysbysiad o ddigwyddiad tywydd neu ddigwyddiad llifogydd tebygol yn cael ei dderbyn gan sefydliadau fel y Swyddfa Dywydd, CNC neu'r Ganolfan Rhagfynegi Llifogydd, caiff arolygiad ei gwblhau gyda chmau cynnal a chadw ac adfer os oes angen.

Mae telemetreg fyw wedi'i gosod ar fewnfeydd wyth o'r ceuffosydd hanfodol uchod sy'n cynnig monitro a delweddau lefelau amser real, gan ddarparu data ar unwaith i gynorthwyo'r broses o wneud penderfyniadau ar gyfer gwasanaethau 'mewn oriau' a gwasanaethau 'y tu allan i oriau'. Nodir lleoliadau'r systemau telemetreg hyn yn nhabl 3 isod.

Lleoliad	Lleoliad CCmP	Cyfeirnod Grid	Math Delemetreg	o
Yr Holl Saint - Rhiwbeina	Yr Eglwys Newydd	ST 16055 81394	Camera Chofnodwr	a
Heol Gabriel - Yr Eglwys Newydd	Yr Eglwys Newydd	ST 15894 79231	Camera Chofnodwr	a
Heol y Deri - Rhiwbeina	Yr Eglwys Newydd	ST 16021 81090	Camera Chofnodwr	a
Heol Llanon - Llanisien	Llanisien	ST 17266 82480	Camera Chofnodwr	a
Nant-y-Garth - Gwaelod-y-Garth	Gwaelod-y-Garth	ST 11901 83047	Camera Chofnodwr	a
Pen-y-dre Rhiwbeina	Yr Eglwys Newydd	ST 15999 81028	Camera Chofnodwr	a
Heol Merthyr Tongwynlais	Tongwynlais	ST 13288 82215	Camera Chofnodwr	a
Heol y Wenallt - Rhiwbeina	Yr Eglwys Newydd	ST 15641 81879	Camera Chofnodwr	a

Tabl 3: Lleoliadau systemau telemetreg ar geuffosydd hanfodol

Mae nifer o ffosydd draenio o fewn Gwastadeddau Gwent sy'n cael eu categorio fel Cysiau Dŵr Cyffredin, a manylir ar y cyfrifoldeb am liniaru perygl llifogydd a chynnal a chadw'r draeniai hyn yn nhabl 4 isod.

Enw'r Ffos Ddraenio	Awdurdod Rheoli Risg Cyfrifol
Ffos Gefn yn Rhedeg i Tabbs Gout	CNC
Ffos Ddraenio Barcroft	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Blanchmoor	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Faendre	Cyngor Caerdydd
Cangen Green Lane	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Green Lane	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio'r Hendre	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Longcross	Cyngor Caerdydd
Dargyfeiriad Ffos Ddraenio Longcross	Cyngor Caerdydd
Ffos ddraenio Newlands	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Pil Du	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Pil Melyn	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio'r Rheilffordd	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Cangen Rhosog Fawr	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Rhosog Fach - Dwyrain	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Rhosog Fach - Gogledd	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Rhosog Fach Reen - De	Cyngor Caerdydd
Rhosog Fach Reen - Gorllewin	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Llanelirwg	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Tarwick	CNC
Ffos Ddraenio Tŷ Du	Cyngor Caerdydd
Ffos Ddraenio Tŷ Ffynnon	Cyngor Caerdydd

Ffos Ddraenio Walwyn Place

Cyngor Caerdydd

Tabl 4: Cyfrifoldeb yr awdurdod rheoli risg ar Wastadeddau Gwent**4.2.4 Draenio'r Briffordd Fabwysiedig**

Mae Cyngor Caerdydd wedi'i ddynodi'n Awdurdod Priffyrdd o dan Ddeddf Priffyrdd 1980 ac o'r herwydd mae ganddo ddyletswydd statudol i sicrhau bod y briffordd fabwysiedig yn rhydd o lifogydd cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol. Mae llifogydd ar y priffyrdd yn digwydd pan fydd dŵr yn aros ar yr wyneb oherwydd bod rhwystr yn bresennol neu swm y dŵr wyneb yn fwy na gallu'r system draenio'r briffordd i'w gynnwys. Gall llifogydd priffyrdd hefyd ddigwydd trwy ddylunio, lle mae dŵr yn cael ei gyfeirio i'r briffordd i ffwrdd o seilwaith hanfodol fel eiddo preswyl a seilwaith hanfodol.

Mae gan Gyngor Caerdydd oddeutu 80,000 o gyliau priffyrdd (gridiau ar ochr y briffordd) a 40km o bibell gludo a ffosydd i'w cynnal fel rhan o rwydwaith draenio'r priffyrdd. Cynhelir gwaith cynnal a chadw wedi'i drefnu trwy gydol y flwyddyn gan flaenoriaethu "mannau problemus" hysbys sy'n dueddol o ddioddef llifogydd wrth ymateb i adroddiadau o asedau draenio wedi'u blocio gan breswylwyr a rhanddeiliaid eraill fel busnesau ac aelodau etholedig.

4.2.5 Tomenni Rwbol Segur

Mae tomenni glo a di-lo yn etifeddiaeth o hanes glofaol Cymru. Mae diogelwch tomenni glo yn fater datganoledig sy'n cael ei reoli gan Awdurdod Llywodraeth Cymru ac ARhRau eraill fel awdurdodau lleol.

Y gyfraith sy'n ymwneud â thomenni glo yw Deddf Pyllau Glo a Chwareli (Tomenni) 1969 sy'n dyddio o gyfnod lle'r oedd diwydiant glo gweithredol, nid yn unig yng Nghymru ond ledled y Deyrnas Unedig.

Yn dilyn tirlithriad ar domen lo yn Tylorstown (Rhondda Cynon Taf) o ganlyniad i dywydd gwael helaeth, dechreuodd Llywodraeth Cymru raglen o waith i wella monitro a rheoli teithiau glo ledled Cymru.

Fel rhan o'r rhaglen waith hon, mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu cyflwyno bil am Ddiogelwch Tomenni Segur. Fodd bynnag, yn y cyfamser, roedd y tomenni glo segur yng Nghaerdydd yn destun ymarfer categoreiddio ac fe'u nodir yn nhabl 5 isod.

Categori	Eiddo Cyngor Caerdydd	Eiddo Preifat (gan gynnwys CNC)	Cyfanswm	Amllder Arolygu
D – Potensial i gael effaith ddifrifol ar	1	0	1	Ddwywaith y flwyddyn

ddiogelwch y cyhoedd				
C – Potensial i effeithio ar ddiogelwch y cyhoedd	0	1	1	Unwaith y flwyddyn
B – Potensial annhebygol i effeithio ar ddiogelwch y cyhoedd	0	14	14	Unwaith bob 2 flynedd
B – Annhebygol iawn o effeithio ar ddiogelwch y cyhoedd	0	8	8	Unwaith bob 2 flynedd
R – Wedi'i symud neu'i adeiladu drosodd	0	0	0	Dd/B

Tabl 5: Categoriadau tomenni glo yng Nghaerdydd

Yn aml, y risg fwyaf i sefydlogrwydd tomenni glo yw draenio effeithiol a dŵr wyneb ffo ac felly mae Tîm Rheoli Perygl Llifogydd ac Arfordiroedd Cyngor Caerdydd yn ymgymryd â rheoli ac arolygu tomenni glo o fewn ein perchnogaeth. Er bod y domen categori C yn Nhabl 5 o dan berchnogaeth Cyngor Cymuned, mae Cyngor Caerdydd yn eu cynorthwyo i arolygu a rheoli'r domen honno.

4.3 Awdurdodau rheoli risg eraill a'u swyddogaethau

Fel y manylwyd uchod, mae ffynonellau o berygl llifogydd nad yw Cyngor Caerdydd yn gyfrifol amdanynt, ond rydym yn cydweithio hio'n weithredol â'r ARhR sy'n gyfrifol am reoli'r ffynonellau hyn o berygl llifogydd ac amlinellir manylion yr ARhR cyfrifol eraill yn yr adrannau isod.

4.3.1 Llywodraeth Cymru

Mae cyfrifoldeb a phwerau deddfwriaethol rheoli llifogydd ac erydu arfordirol wedi'u datganoli i Lywodraeth Cymru gan ei galluogi i oruchwylio rheolaeth perygl llifogydd o bob ffynhonnell ledled Cymru.

Mae gan Lywodraeth Cymru gyfrifoldeb cyffredinol dros reoli rhaglenni'r RhPLIEA sy'n dyrannu cyllidebau i ALILIA, CNC ac ARhRau eraill am reoli a lliniaru perygl llifogydd trwy weithgareddau a ariennir gan gyfalaf a refeniw.

Mae gan Lywodraeth Cymru gyfrifoldeb am gynnal a chadw a gweithredu'r cefnffyrdd, fodd bynnag, caiff hyn ei wneud gan Asiant Cefnffyrdd De Cymru ar ran Llywodraeth Cymru ac fe'i manylir ymhellach yn Adran 4.3.5

4.3.2 Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC)

CNC yw'r ARhR cyfrifol am liniaru perygl llifogydd o brif afonydd, cronfeydd dŵr a ffynonellau arfordirol.

Fel arfer, afonydd a nentydd mwy o faint yw prif afonydd a ffrydiau mwy sydd wedi'u dynodi felly ar system mapio llifogydd CNC. Yng Nghaerdydd mae 3 phrif afon, nifer o gyrsiau dŵr mwy a nifer o ffosydd draenio (fel y nodir uchod) sy'n gyfrifoldeb CNC.

Nant Glandulais – Cwrs dŵr mawr sy'n gollwng i Afon Rhymni i'r gorllewin o'r A48 yn Llanedeyrn

Nant Pontpennau – Cwrs Dŵr Mawr sy'n rhyddhau i Afon Rhymni i'r dwyrain o Ysgol Glan-yr-Afon yn Llanrhymni

Afon Elái - Afon fawr tua 39km o hyd o'i tharddle yn Nhonyrefail i'w man gollwng ym Mae Caerdydd

Afon Rhymni - Afon fawr tua 48km o hyd o'i tharddle yng Nghwm Rhymni i'w man gollwng yn Aber Afon Hafren. Mae ffin y dylanwad llanwol ar yr afon yn ymestyn i'r ardal i'r dwyrain o Faes Golff Began.

Afon Elái - Afon fawr tua 39km o hyd o'i tharddle yn Nhonyrefail i'w man gollwng ym Mae Caerdydd

Nant y Rhath – Cwrs Dŵr Mawr sy'n gollwng i Afon Rhymni ym Mhont Tredelerch ac i'r de o'r brif reilffordd i Lundain

Mae llifogydd o'r môr o ganlyniad i donnau a'r llanw yn mynd dros amddiffynfeydd arfordirol, gyda rhagamcanion newid hinsawdd diweddar yn rhagweld cynnydd yn lefel y môr ar gyfer pob senario allyriadau ym mhob lleoliad ledled y DU.

Mae tair cymuned yng Nghaerdydd o fewn y 10 uchaf ledled Cymru sydd ymhlith y risg fwyaf o lifogydd o'r môr. Felly, mae Cyngor Caerdydd yn gweithio'n agos gyda CNC i fonitro a lliniaru yn erbyn y risg hon wrth sicrhau bod holl ofynion ein cynllun rheoli traethlin yn cael eu dilyn. Mae

rhagor o fanylion am berygl llifogydd yng Nghaerdydd yn cael ei gofnodi o fewn adran 5 y strategaeth hon.

Mae Deddf Cronfeydd Dŵr 1975, fel y'i diwygiwyd gan DRhLID 2010, yn categoreiddio unrhyw gorff o ddŵr sy'n gallu storio dros 10,000m³ fel cronfa ddŵr. Cyfoeth Naturiol Cymru sy'n gyfrifol am reoli perygl llifogydd o gronfeydd dŵr, ond bydd gan berchennog y gronfa hefyd ddyletswyddau statudol a lefel o gyfrifoldeb.

Mae rhagor o wybodaeth am Gynllun Rheoli Perygl Llifogydd CNC ar gael ar eu gwefan.

4.3.3 Dŵr Cymru Welsh Water

Dŵr Cymru Welsh Water (DCWW) yw'r sefydliad dŵr a charthffosiaeth ar gyfer ein hardal ac felly mae'n gyfrifol am gynnal a rheoli'r prif rwydweithiau dŵr a charthffosiaeth.

Yn gyffredinol, gellir categoreiddio carthffosydd yn 3 system wahanol:

- *Carthffos Fudr* - Pibellau ac asedau sy'n cymryd dŵr budr o eiddo, . sef dŵr o doiledau, sincipiau, peiriannau golchi ac ati. Mae'r rhain yn aml yn cael eu dangos yn frown ar gynlluniau Dŵr Cymru
- *Carthffos Dŵr Wyneb* - Pibellau ac asedau sy'n cymryd dŵr budr o eiddo, sef dŵr o gwteri, draeniau mewn gerddi ac ati. Gall gyliau draenio priffyrdd hefyd gysylltu â'r systemau hyn. Mae'r rhain yn aml yn cael eu dangos yn frown ar gynlluniau Dŵr Cymru.
- *Carthffosydd Cyfunol* - Pibellau ac asedau sy'n cymryd cyfuniad o ddŵr budr ac wyneb. Mae'r rhain yn aml yn cael eu dangos yn frown ar gynlluniau Dŵr Cymru.

Mae rhagor o wybodaeth am sut mae Cynllun Rheoli Draenio a Dŵr Gwastraff yn rheoli perygl llifogydd a achosir gan y rhwydwaith carthffosiaeth ar gael yng Nghynllun Rheoli Draenio a Dŵr Gwastraff Dŵr Gwastraff Cymru 2024 sydd ar gael ar eu gwefan.

4.3.4 Network Rail (NR) a Trafnidiaeth Cymru (TC)

Mae NR a TC yn gyfrifol am reoli'r rheilffordd a'r asedau cysylltiedig yng Nghymru, gan gynnwys draenio a'r perygl llifogydd sy'n deillio o'u hasedau. Gellir cael rhagor o wybodaeth o'u gwefan am sut maent yn lliniaru yn erbyn perygl llifogydd i'r rheilffordd ac oddi yno.

4.3.5 Asiantaeth Cefnffyrdd De Cymru (SWTRA)

Mae SWTRA yn gweithredu fel yr awdurdod priffyrdd ar gyfer traffyrdd a chefnffyrdd ar ran Llywodraeth Cymru.

O fewn ardal Caerdydd, SWTRA sy'n gyfrifol am yr M4 rhwng Cyffyrdd 29 a 33. Yr A470 i'r gogledd o Gyffordd 32 yr M4. Ffordd gyswilt yr A4232 o gyffordd 33 yr M4 i gylchfan Croes Cwrlwys, gan gynnwys y ffyrdd ymuno ac ymadael gogleddol.

4.3.6 Datblygwyr

Mae gan sefydliadau datblygu ddyletswydd a chyfrifoldeb i reoli safleoedd adeiladu yn ddiogel gan sicrhau nad oes unrhyw waethygu perygl llifogydd nac effaith ar yr amgylchedd dŵr.

Mae polisïau cynllunio cenedlaethol a lleol yn pennu perygl llifogydd sy'n gysylltiedig â datblygiad, gan benderfynu beth y gellir ei adeiladu a ble, lle mae llifogydd yn dderbyniol a pha fesurau lliniaru perygl llifogydd sydd eu hangen.

Ar 7 Ionawr 2019, cafodd Atodlen 3 o DRhLID 2010 ei deddfu yng Nghymru (fel y manylwyd arno uchod) gan sicrhau bod datblygiadau dros 100m² yn rheoli dŵr wyneb mewn ffordd gynaliadwy, gan adlewyrchu'r amgylchedd naturiol gymaint â phosibl.

4.3.7 Perchnogion Glannau Afon

O dan y gyfraith gyffredin os yw nant, afon neu ffos (cwrs dŵr cyffredin) ar neu gerllaw eich tir, rydych wedi'ch dynodi'n "Berchennog Glannau Afon" ac mae gennych nifer o hawliau a chyfrifoldebau.

Os yw dwy ochr cwrs dŵr yn rhedeg ar neu o dan eich tir, mae gennych gyfrifoldeb llawn am reoli a chynnal y cwrs dŵr.

Os bydd cwrs dŵr yn cael ei redeg wrth ymyl eich tir ac nad oes tîrfeddiannwr arall rhwng eich tir a'r cwrs dŵr, yna byddwch yn cael eich dynodi'n berchennog glannau afon i linell ganol y cwrs dŵr. Bydd y tîrfeddiannwr yr ochr arall i'r cwrs dŵr yn gyfrifol am y rhan arall o'r cwrs dŵr, hyd at y llinell ganol.

Fel perchennog glannau afon mae'n rhaid i chi:

- Drosglwyddo llif dŵr heb rwystr, llygredd neu ddargyfeirio a fyddai'n effeithio ar hawliau pobl eraill.
- Derbynn llifoedd llifogydd o'r cwrs dŵr, hyd yn oed os yw hyn yn cael ei achosi gan gapasiti annigonol i lawr yr afon. Nid oes ddyletswydd na chyfrifoldeb ar berchennog tir i wella cwrs dŵr.
- Cynnal glannau a gwely'r cwrs dŵr (gan gynnwys unrhyw goed a llwyni sy'n tyfu ar y glannau) a chlirio unrhyw falurion.
- Peidio ag achosi unrhyw rwystr i dramwyfa rhydd pysgod.

- Sicrhau bod unrhyw adeiledd maen nhw'n berchen arno, megis ceuffos, sgrin sbwriel neu gored, yn glir o unrhyw falurion.

Mae DRhLID 2010 yn penderfynu bod angen i unrhyw waith sy'n ymwneud â gosod ceuffosydd neu fesurau lliniaru llifogydd ar gwrs dŵr cyffredin, gael caniatâd gan yr ALILIA o dan Ddeddf Draenio Tir 1991.

5. Beth yw'r perygl llifogydd yn ein hardal?

5.1 Sut rydym yn asesu perygl llifogydd

Fel y nodir yn Adran 4, mae nifer o wahanol ffynonellau o berygl llifogydd yn cael eu rheoli gan wahanol ARhRau ac amrywiaeth o wahanol ffynonellau data a dulliau i asesu perygl llifogydd a berir i gymunedau.

5.1.1 Asesiad Perygl Llifogydd Cymru (APLIC) a Mapiau Llifogydd ar gyfer Cynllunio (MLIC)

Mae'r APLIC wedi'i ddatblygu a'i gynnal gan Lywodraeth Cymru i ddangos mapio manwl o'r perygl llifogydd presennol o afonydd, y môr (arfordirol), cyrsiau dŵr bach a dŵr wyneb. Mae'r mapio hwn yn ystyried ardaloedd sy'n cael eu hamddiffyn ac sydd heb eu hamddiffyn ac mae'n dosbarthu risg posibl yn ôl Isel, Canolig ac Uchel ar gyfer pob ffynhonnell.

Mae'r diffiniadau o isel, canolig ac uchel fel a ganlyn:

Uchel – Mae gan yr ardaloedd hyn siawns o lifogydd yn fwy na storm 1 mewn 30 mlynedd (3.3% o lifogydd bob blwyddyn)

Canolig – Mae gan yr ardaloedd hyn siawns o lifogydd rhwng storm 1 o bob 30 mlynedd (3.3%) a storm 1 mewn 100 mlynedd (0.1% o lifogydd bob blwyddyn)

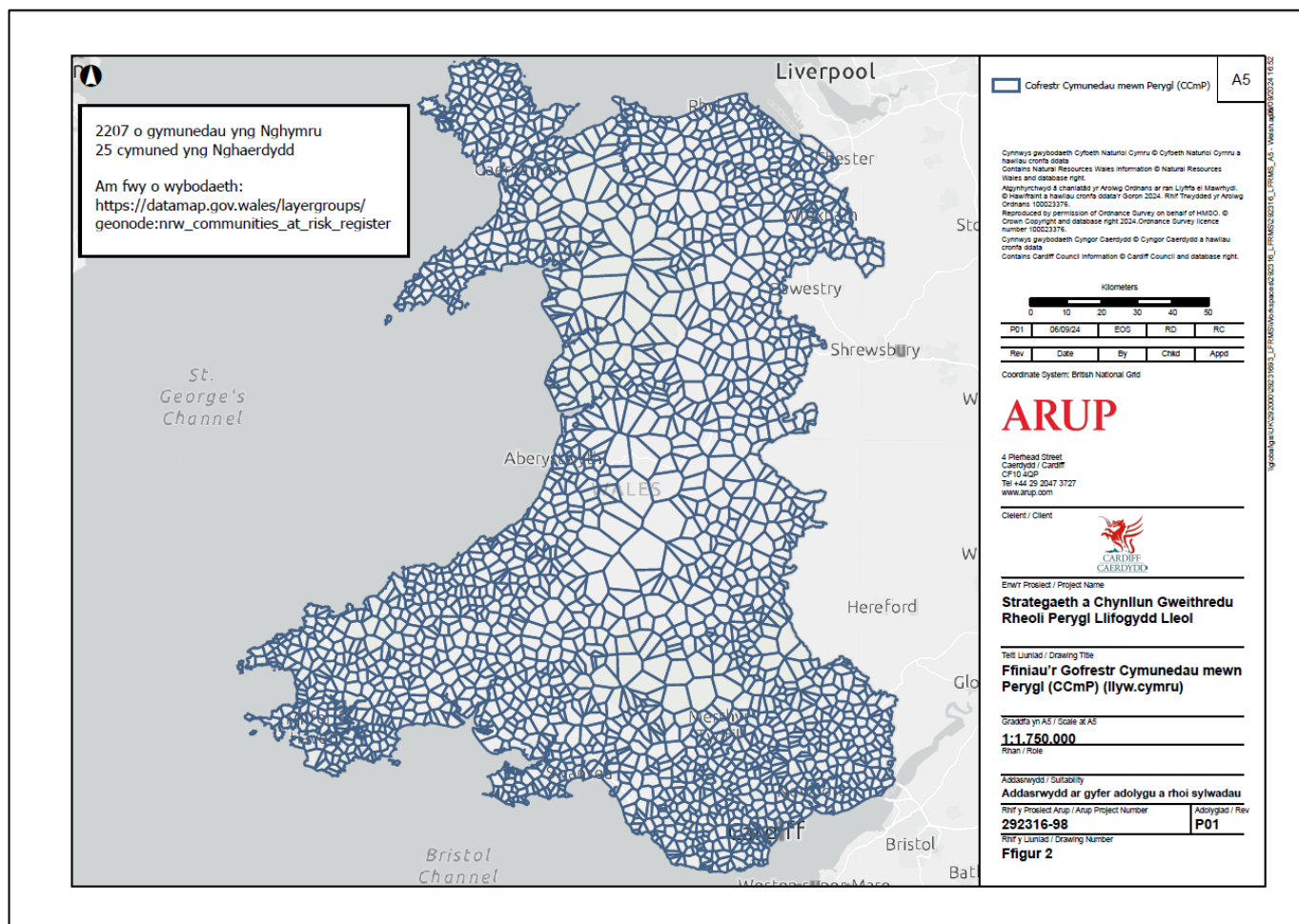
Isel – Mae gan yr ardaloedd hyn siawns o lifogydd rhwng storm 1 mewn 100 mlynedd (1%) a storm 1 mewn 1000 o flynyddoedd (0.1% o lifogydd bob blwyddyn)

Mae'r MLICI yn dangos sut y bydd newid hinsawdd yn effeithio ar berygl llifogydd dros y ganrif nesaf. Mae'r map hwn yn dangos maint posibl llifogydd gan dybio nad oes amddiffynfeydd yn eu lle. Mae gan y map ddwy set ddata: sylfaenol, sy'n darparu manylion lefel uchel a manwl, sy'n darparu'r manylion ychwanegol y gellir eu defnyddio mewn Asesiadau o Ganlyniadau Llifogydd (AGLI). Mae'r map llifogydd ar gyfer cynllunio yn cyd-fynd â nodyn cyngor technegol Llywodraeth Cymru ar lifogydd (NCT 15) sydd i fod i gael ei ddiweddarau yn gynnar yn 2025.

5.1.2 Cofrestr Cymunedau mewn Perygl (CCmP)

Mae'r gofrestr cymunedau mewn perygl wedi cael ei chynhyrchu gan CNC ar ran Llywodraeth Cymru fel dull o nodi perygl llifogydd ledled Cymru ar lefel gymunedol. Mae'r CCmP yn galluogi blaenoriaethu gweithgareddau rheoli perygl llifogydd a chyllid trwy raddio cymunedau unigol ar gyfer senarios naturiol (heb eu hamddiffyn) ac wedi'u lliniaru (wedi'u hamddiffyn).

Dangosir ffiniau CCmP ar draws Cymru yn ffigur 3 isod ac yng Nghaerdydd ceir 25 cymuned CCmP y manylir arnynt ymhellach yn Adran 5.3 isod. Bydd y CCmP yn cael ei ddefnyddio trwy gydol y gwaith o reoli perygl llifogydd yng Nghaerdydd, gan gynnwys yn y cais am gyllid allanol fel y manylir arno yn Adran 9.

Ffigur 3. Ffiniau CCmP yng Nghymru

5.1.3 Digwyddiadau Llifogydd Hanesyddol

Bydd gwybodaeth hanesyddol am lifogydd yn cael ei defnyddio o fewn y strategaeth perygl llifogydd hon a thrwy gydol y broses o reoli perygl llifogydd lleol yng Nghaerdydd.

Cofnodir yr holl ddigwyddiadau llifogydd a adroddir ar AMX, cronfa ddata rheoli asedau'r cyngor. Defnyddiwyd yr wybodaeth hon ar gyfer datblygu'r amcanion, y mesurau a'r camau gweithredu yn y strategaeth hon ac ar gyfer cymhwyso cyllid allanol.

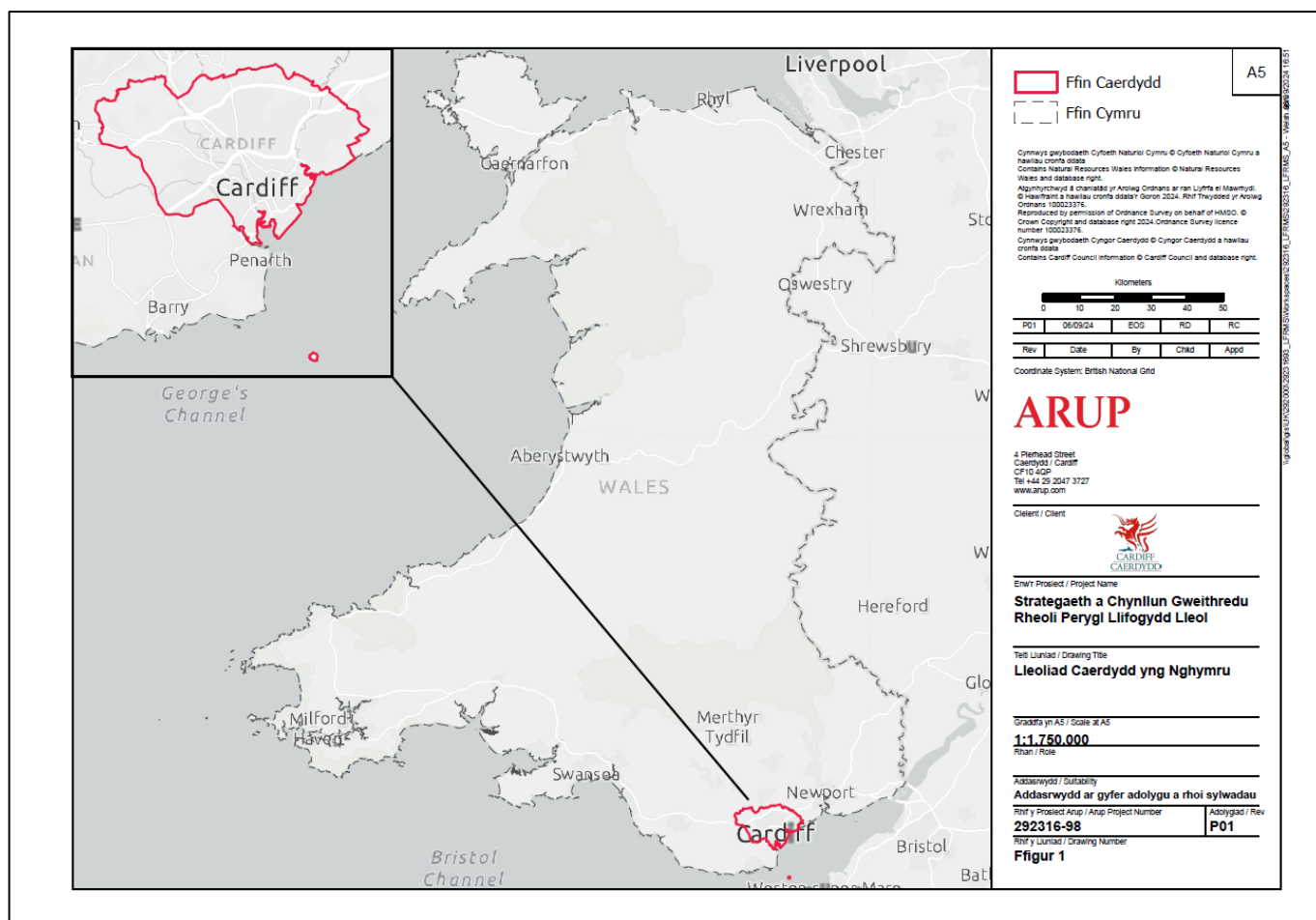
5.1.4 ArhAau eraill

Fel y nodir yn Adran 4, mae dyletswydd ar RMA eraill sy'n gweithredu o fewn Dinas Caerdydd a'r cyffiniau i gyfnewid data. Mae hyn yn cynnwys gwybodaeth am ddigwyddiadau llifogydd. Mae'r Cyngor yn cynnal cyfarfodydd cydweithio rheolaidd â DCWW, CNC ac awdurdodau cyfagos. Defnyddiwyd yr holl ddata a gasglwyd i ddatblygu'r strategaeth hon.

5.2 Trosolwg o berygl llifogydd yn ein hardal

Mae Caerdydd yn Ne-ddwyrain Cymru (ffigur 4 isod) ac mae'n ddinas sy'n cael ei diffinio gan ei 3 prif afon a'i harfordir. Mae'n cynnwys arwynebedd o tua 158Km sgwâr gydag amcangyfrif o boblogaeth o 362,300 (Cyfrifiad y Swyddfa Ystadegau Gwladol 2021).

Yng Nghaerdydd amcangyfrifir bod 150,000 o eiddo preswyl, 8500 o eiddo preswyl a 1400 o wasanaethau hanfodol (ysbytai, nyrsio/gofal/cartrefi ymddeol, is-orsafoedd trydan, ysgolion, gorsaf yr heddlu, gorsaf dân, gorsaf ambiwlans, carchardai a charthffosiaeth/gweithfeydd trin dŵr gwastraff).

Ffigur 4. Lleoliad Caerdydd o fewn Cymru

5.2.1 Perygl Llifogydd o Brif Afonydd

Cyfrifoldeb CNC yw lliniaru perygl llifogydd o'r tair prif afon yng Nghaerdydd fel y disgrifir yn adran 4.3.2

5.2.2 Perygl Llifogydd Arfordirol

Mae polisi rheoli arfordir Caerdydd wedi'i nodi yng Nghynllun Rheoli Traethlin Aber Afon Hafren 2 (CRhT2). Mae'r CRhT2 yn ddogfen anstatudol, sy'n cynnwys polisiâu sy'n cynnig sut y dylid rheoli'r draethlin o amgylch Aber Afon Hafren dros y 100 mlynedd nesaf. Mae'n darparu asesiad ar raddfa fawr o'r risgiau (i bobl, i eiddo, i'r amgylchedd naturiol a hanesyddol) sy'n gysylltiedig ag erydu arfordirol a llifogydd ar yr arfordir dros yr hirdymor.

Mae'r CRhT2 yn diweddarau CRhT1 (2000) cynharach ar gyfer Aber Afon Hafren a'i nod yw rhoi mwy o sicrwydd i dirfeddianwyr, preswylwyr a busnesau, i wybod sut y bydd yr arfordir yn cael ei reoli gan yr awdurdodau rheoleiddio am y 100 mlynedd nesaf. Bydd hyn yn eu galluogi i gynllunio ymlaen llaw a gwneud penderfyniadau am fuddsoddiadau, cartrefi, datblygu a rheoli eu hadnoddau eu hunain.

Mae'r ardal astudio ar gyfer y CRhT2 yn dilyn y draethlin o Drwyn Larnog, ger Penarth yng Nghymru, i Anchor Head, ychydig i'r gogledd o Fae Weston yn Lloegr. Mae'r ffin i fyny'r afon ym Mhont Haw, ger Caerloyw, sydd ychydig yn is na'r terfyn llanw presennol ac sy'n dal i fod dan ddylanwad y môr. Mae hefyd yn cynnwys ynysoedd Ynys Echni ac Ynys Rhonech.

Gall prosesau arfordirol a llanw effeithio ar berygl llifogydd lleol yn anuniongyrchol. Yn ystod stormydd gall lefel y dŵr yn yr aber godi'n sylweddol, gan achosi ymchwydd storm gan arwain at fwy o "loc fôr" o Forglawdd Bae Caerdydd, gan atal afonydd a systemau draenio rhag gollwng yn rhydd i'r môr.

5.2.3 Perygl Llifogydd Lleol

Fel y disgrifir yn Adran 4 mae ystod eang o ffynonellau perygl llifogydd ledled Caerdydd y mae'r ARhR perthnasol yn gyfrifol amdanynt. Cyngor Caerdydd, gan fod yr ALILIA yn gyfrifol am liniaru a rheoli ffynonellau perygl llifogydd lleol.

Ystyrir mai perygl llifogydd lleol yw perygl llifogydd o gyrsgiau dŵr cyffredin, dŵr wyneb a ffynonellau dŵr daear. Gelwir hyn hefyd yn berygl llifogydd lluosog weithiau gyda'r cyfeiriad hwn yn cael ei ddefnyddio yn y dulliau asesu a ddisgrifir yn adran 5.1.

5.2.4 Dwr daear

Mae'r ddaear yn wahanol ar draws y ddinas gan ei gwneud yn anodd asesu a lliniaru yn erbyn perygl llifogydd dŵr daear (a ddisgrifir ymhellach yn adran 4.2.2). Fodd bynnag, mae echdyniadau, datblygiadau a gwaith adeiladu Morglawdd Bae Caerdydd wedi effeithio ar y "tabl dŵr daear" ledled y ddinas.

Mae Morglawdd Bae Caerdydd (a gychwynnwyd ym 1994 ac a oedd yn weithredol yn 2001) yn rhwystr argae/llanw 1.10km sy'n cronni tua 200 hectar o ddŵr croyw sy'n tarddu o Afon Taf ac Afon Elái, sy'n cynnwys 3 loc, giât llifddorau a llwybr pysgod.

Mae Deddf Morglawdd Bae Caerdydd 1993 hefyd yn nodi darpariaethau ar gyfer monitro a rheoli dŵr daear cyn ac ar ôl adeiladu o ganlyniad i bryderon preswylwyr ac aelodau etholedig. Mae'r ddeddf hefyd yn nodi darpariaethau ar gyfer ardal eiddo gwarchodedig ar gyfer de Caerdydd am 20 mlynedd unwaith y bydd y gwaith amgáu wedi'i gwblhau.

Ar ôl cwblhau'r morglawdd, cafodd 263 o dyllau turio eu drilio i fonitro lefelau dŵr daear a pherygl llifogydd yn yr ardal eiddo gwarchodedig. Cafodd y rhif twll turio ei ostwng i 179 ym mis Tachwedd 2019. Ar ei hanterth, roedd y system fonitro yn gorchuddio tua 15km sgwâr.

Ers i ddarpariaethau Deddf Morglawdd Bae Caerdydd 1993 ddod i ben, mae nifer y tyllau turio monitro wedi gostwng i 20, yn yr ardaloedd lle mae'r risg uchaf.

Mae 2 system rheoli dŵr daear pwmp yn dal i fod ar waith yn ardal Grangetown yn y ddinas, sef yng Ngerddi Merches a Stadiwm Principality, gydag archwiliadau rheolaidd a monitro lefelau'n dal i gael eu cynnal.

5.2.5 Dwr Wyneb

Mae Tabl 6 isod yn rhoi crynodeb o'r perygl llifogydd o ddŵr wyneb i ystod o dderbynyddion ar draws y ddinas gyfan.

Mae'r diffiniadau o uchel, canolig ac isel fel a ganlyn:

Uchel – Mae gan yr ardaloedd hyn siawns o lifogydd yn fwy na storm 1 mewn 30 mlynedd (3.3% o lifogydd bob blwyddyn)

Canolig – Mae gan yr ardaloedd hyn siawns o lifogydd rhwng storm 1 mewn 30 mlynedd (3.3%) a storm 1 mewn 100 mlynedd (0.1% o lifogydd bob blwyddyn)

Canolig – Mae gan yr ardaloedd hyn siawns o lifogydd rhwng storm 1 mewn 100 mlynedd (1% o lifogydd bob blwyddyn) a storm 1 mewn 1000 o flynyddoedd (0.1% o lifogydd bob blwyddyn)

Derbynydd Risg	Risg Uchel	Risg Ganolig	Risg Isel
Eiddo Preswyl (n)	365	688	5695
Eiddo Amhreswyl (n)	147	313	1496
Gwasanaethau Hanfodol (n)	4	14	70
Priffyrdd/Cefnffyrdd (km)	5	8	9
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	31.23	39.74	46.76
Tir Amaeth - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	142	366	1122
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0.01	0.03	0.27
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0.01	0.14

Safleoedd Ramsar (ha)	0	0.01	0.14
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	550	926	940
Safle o Bwysigrwydd Cadwraeth Natur (SoBCN)	0	0	0
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	4	20	53.9
Henebion Cofrestredig (ha)	0	0	1
Adeiladau Rhestredig (n)	6	19	42

Tabl 6: Crynodeb o berygl llifogydd dŵr wyneb i dderbynyddion sensitif ledled Caerdydd

Disgrifir rhagor o fanylion a safle CCmP o berygl llifogydd glaw mawr i gymunedau ledled Caerdydd yn adran 5.3 isod.

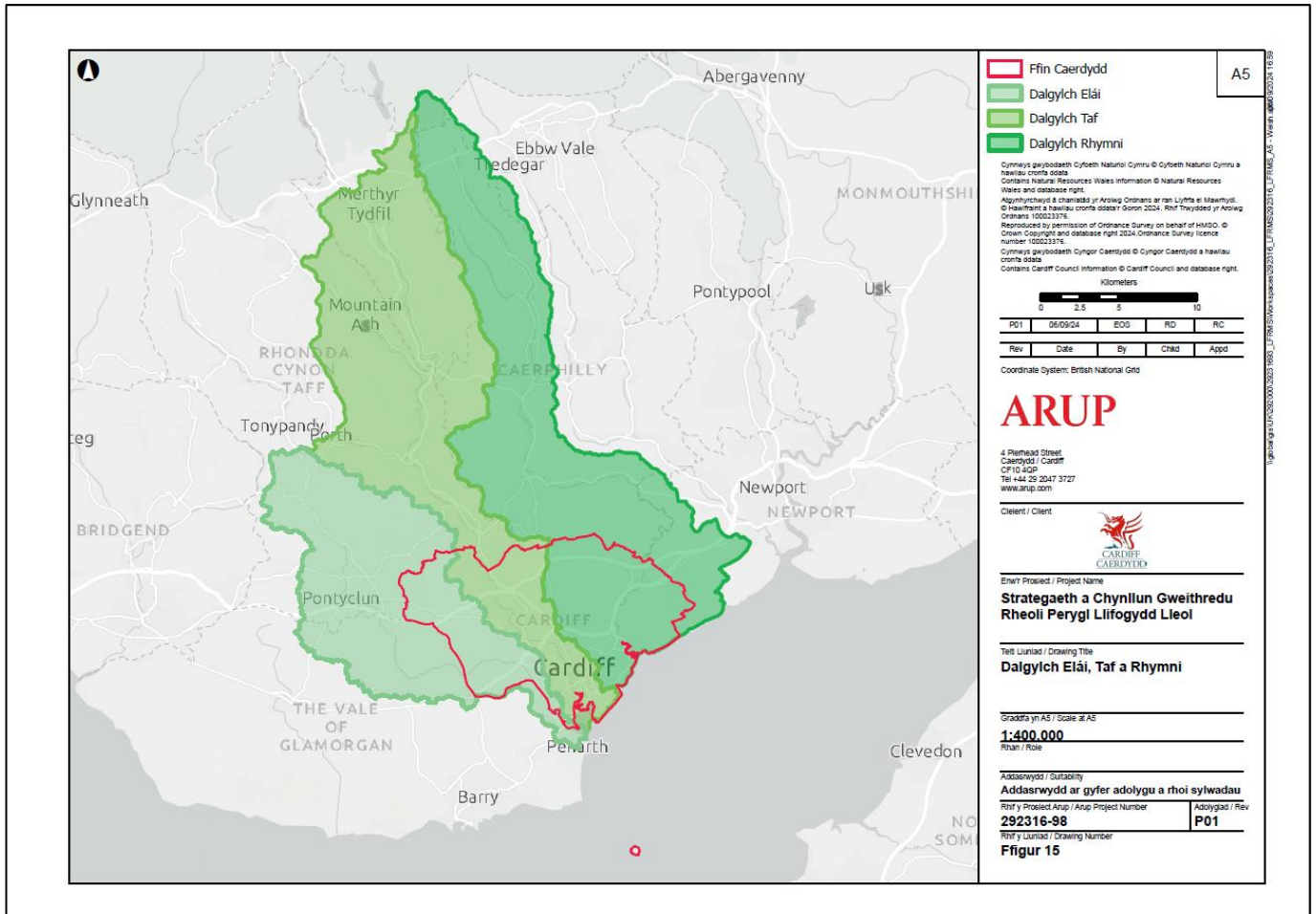
5.3 Perygl llifogydd yn eich cymuned

Fel y disgrifir yn Adran 4.2 mae gan Gyngor Caerdydd, sy'n gweithredu fel yr ALILIA, ddyletswydd statudol i fabwysiadu a chynnal Strategaeth Perygl Llifogydd Lleol ac, fel yr esboniwyd uchod, diffinnir ffynonellau Perygl Llifogydd Lleol fel perygl o gyrsiau dŵr cyffredin, dŵr daear a dŵr wyneb.

Gan fod dinas Caerdydd yn cael ei diffinio gan y tair afon sy'n llifo drwyddi ac er hwylustod dealltwriaeth, bydd y strategaeth hon yn defnyddio cymunedau CCmP o fewn ffiniau dalgylchoedd Afon Elái, Afon Taf ac Afon Rhymni.

Bydd hyn yn galluogi cymhariaeth hawdd rhwng y strategaeth genedlaethol, strategaeth perygl llifogydd prif afonydd Cyfoeth Naturiol Cymru a hefyd y strategaeth perygl llifogydd leol hon wrth alluogi cydweithio effeithiol â CNC.

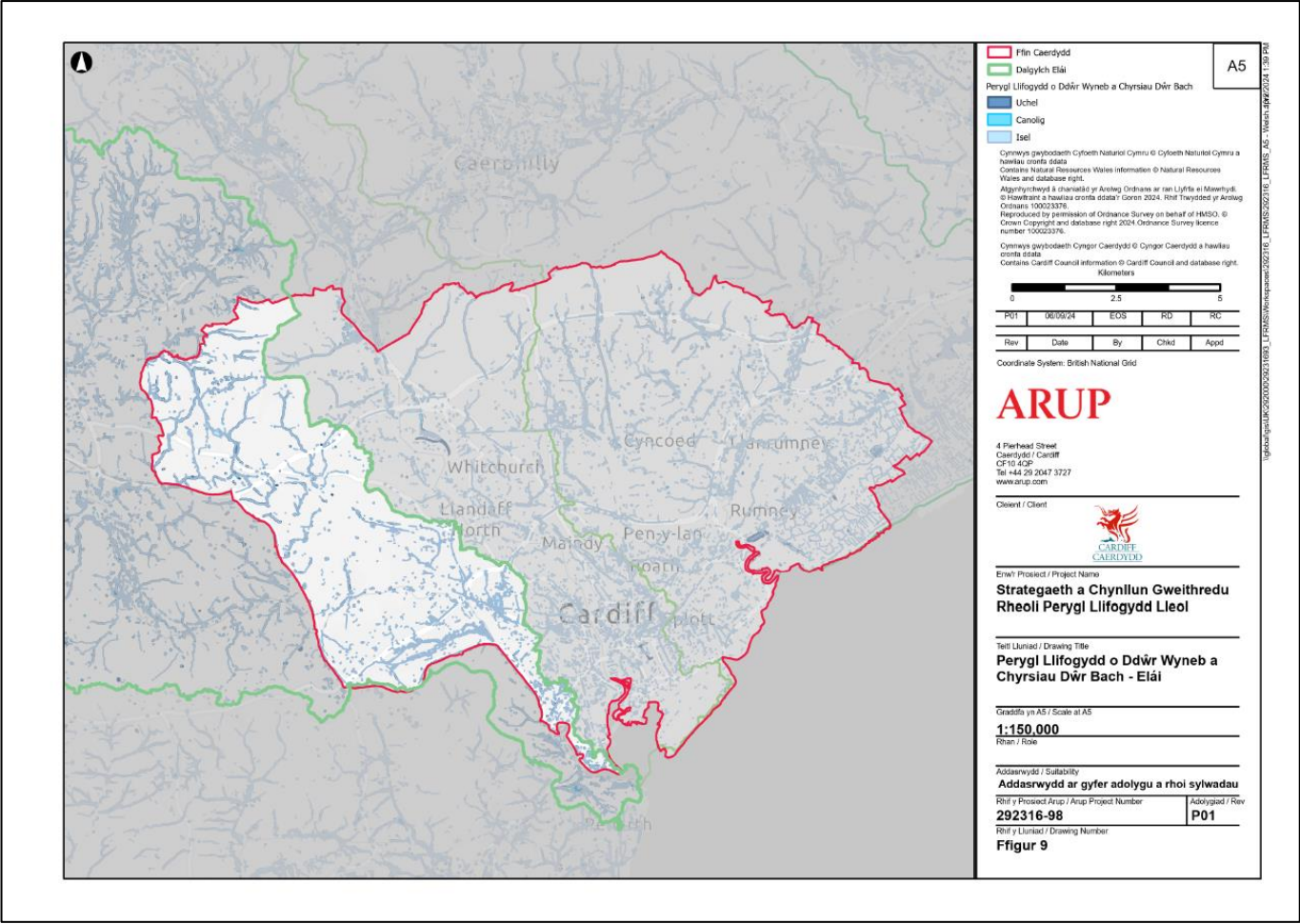
Dangosir lleoliad y dalgylchoedd yn Ffigur 5 isod.

Ffigur 5 Lleoliad dalgylchoedd Afon Elái, Afon Taf ac Afon Rhymni

5.3.1 Dalgylch Afon Elai

Mae dalgylch Afon Elái yn brif nodwedd dwyrain y ddinas gyda nifer o gyrsiau dŵr a llednentydd mawr yn achosi llifogydd ar y briffordd yn aml. Mae Morglawdd Bae Caerdydd yn dylanwadu ar ddalgylch Afon Elái. Mae Ffigur 6 isod yn dangos risg isel, canolig ac uchel o lifogydd o ddŵr wyneb a chyrsiau dŵr bach.

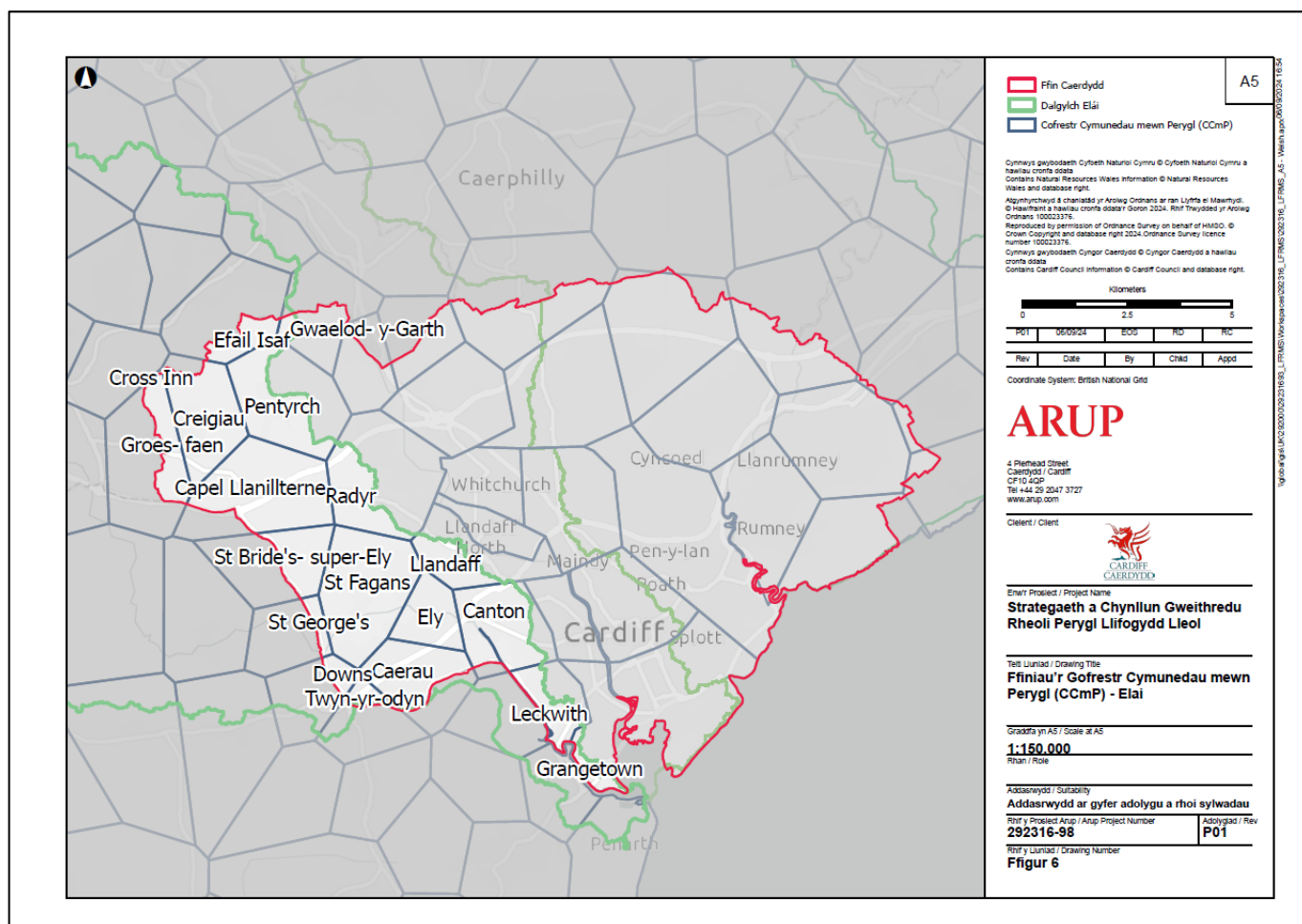

Ffigur 6 Perygl Llifogydd o Ddŵr Wyneb a Chyrsiau Dŵr Bach yn nalgylch Afon Elái

Manylir ar gymunedau CCmP o fewn dalgyrch Afon Elái yn nhabl 7 a ffigur 7 isod.

Enw'r Gymuned mewn Perygl	Safle Dŵr Wyneb CCmP Cymru
Caerau	116
Capel Llaniltern	666
Creigiau	705
Trelái	232
Pentyrch	815
Sain Ffagan	529

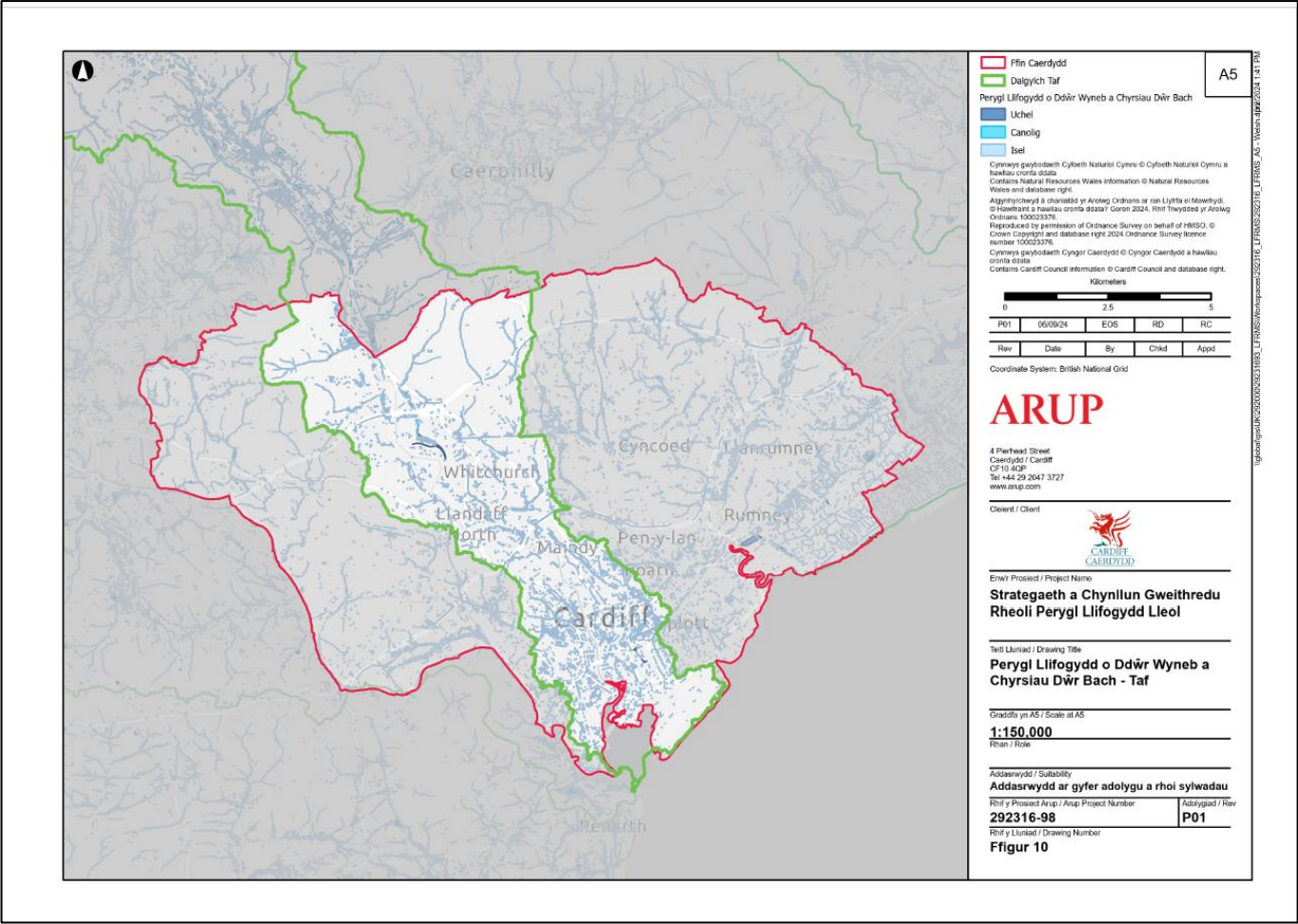
Tabl 7: Cymunedau CCmP a'u sgôr o fewn dalgyrch Afon Elái

Ffigur 7 Cymunedau CCmP a'u sgôr o fewn dalgylch Afon Elái

5.3.2 Dalgylch Afon Taf

Mae dalgylch Afon Taf yn rhedeg o'r gogledd i'r de trwy ganol y ddinas, gyda chanran helaeth o'r dalgylch yn llawr caled. Mae dalgylch Afon Taf yn dueddol i orlifo'n sydyn iawn ac mae lefelau'r afonydd yn ymateb yn gyflym i ddigwyddiadau glawiad. Mae gan y dalgylch hwn ardal fawr iawn y tu allan i ffin Caerdydd a oedd yn amlwg yn ystod Stormydd Dennis, Ciara a Jorge yn 2020, lle cofnodwyd nifer o ddigwyddiadau llifogydd yn y dalgylch hwn. Mae Morglawdd Bae Caerdydd yn dylanwadu ar ddalgylch Afon Taf. Mae Ffigur 8 isod yn dangos risg isel, canolig ac uchel o lifogydd o ddŵr wyneb a chyrsgiau dŵr bach.

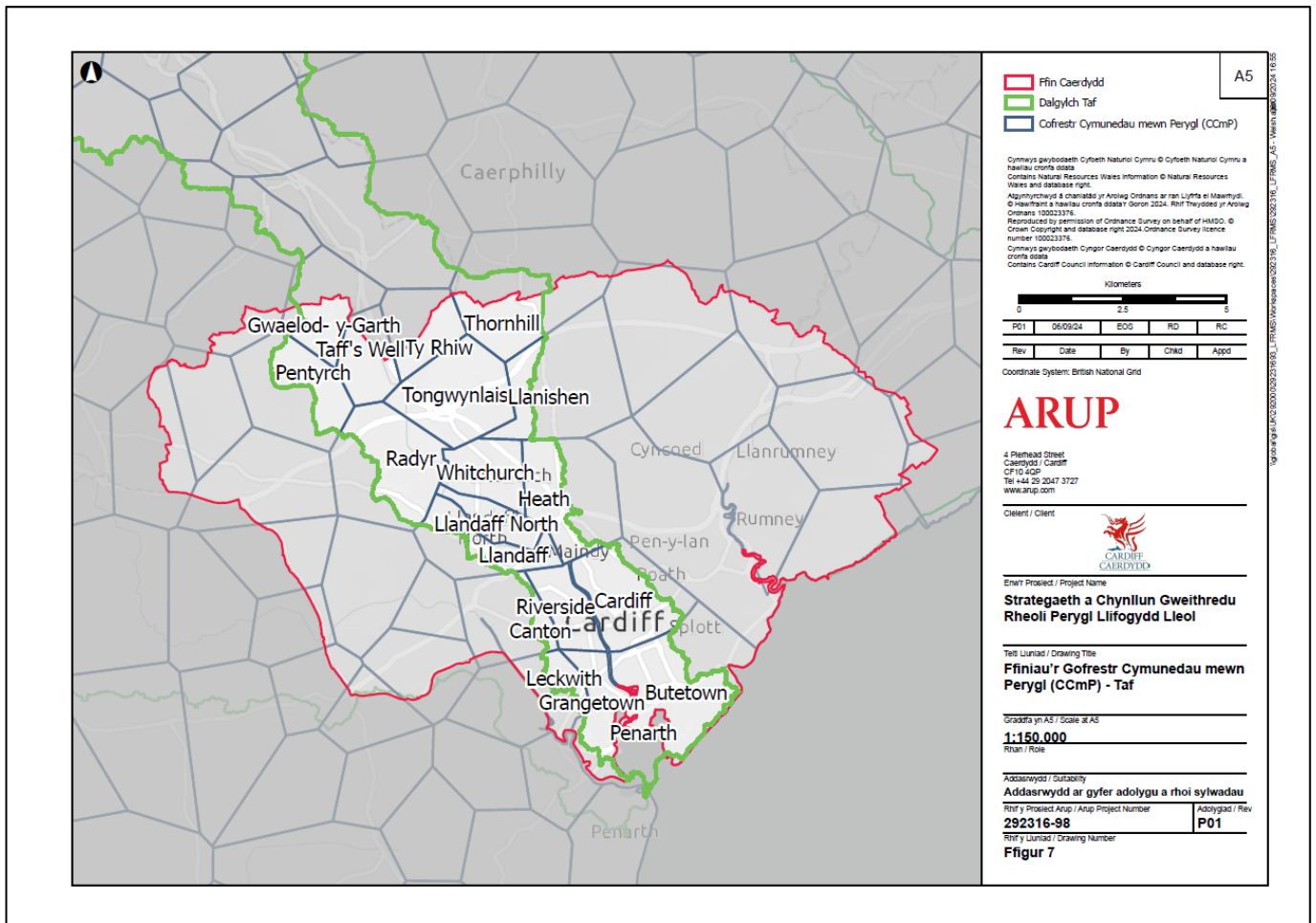

Ffigur 8 Perygl Llifogydd o Ddŵr Wyneb a Chyrsiau Dŵr Bach yn nalgylch Afon Taf

Manylir ar gymunedau CCmP o fewn dalgylch Afon Taf yn nhabl 8 a ffigur 9 isod.

Enw'r Gymuned mewn Perygl	Safle Dŵr Wyneb CCmP Cymru
Butetown	65
Treganna	204
Grangetown	267
Gwaelod-y-Garth	646
Y Mynydd Bychan	220
Llandaf	103
Ystum Taf	515
Radur	427
Glanyrafon	265
Tongwynlais	220
Yr Eglwys Newydd	567

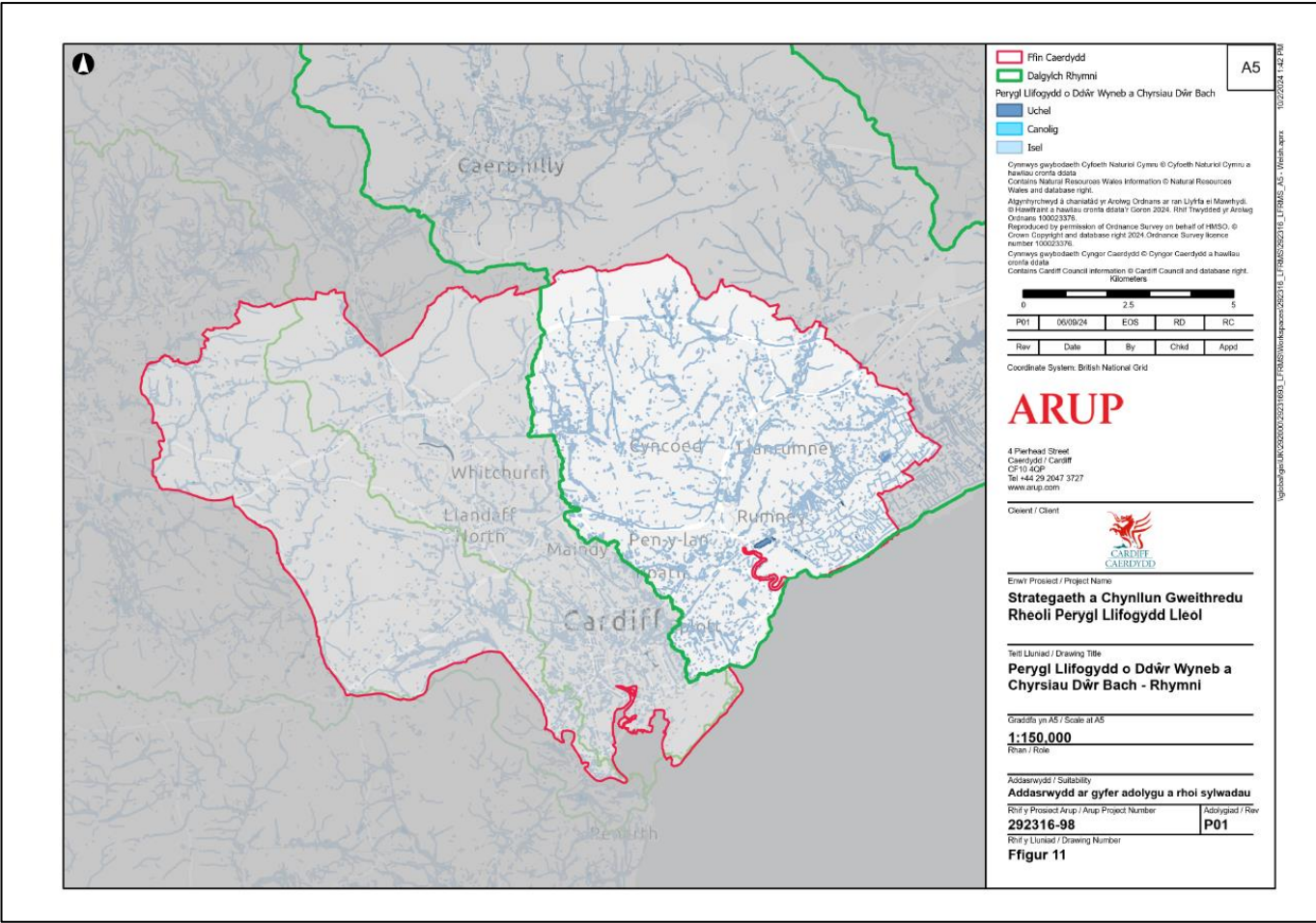
Tabl 8: Cymunedau CCmP a'u sgôr o fewn dalgylch Afon Taf

Ffigur 9 Cymunedau CCmP a'u sgôr o fewn dalgylch Afon Taf

5.3.3 Dalgylch Afon Rhymni

Dalgylch Afon Rhymni yw'r unig ardal yng Nghaerdydd y mae amrediad llanw Aber Afon Hafren yn dylanwadu'n uniongyrchol arni, gyda'i therfynau'n ymestyn i'r M4. Mae Ffigur 10 isod yn dangos risg isel, canolig ac uchel o lifogydd o ddŵr wyneb a chysiau dŵr bach.

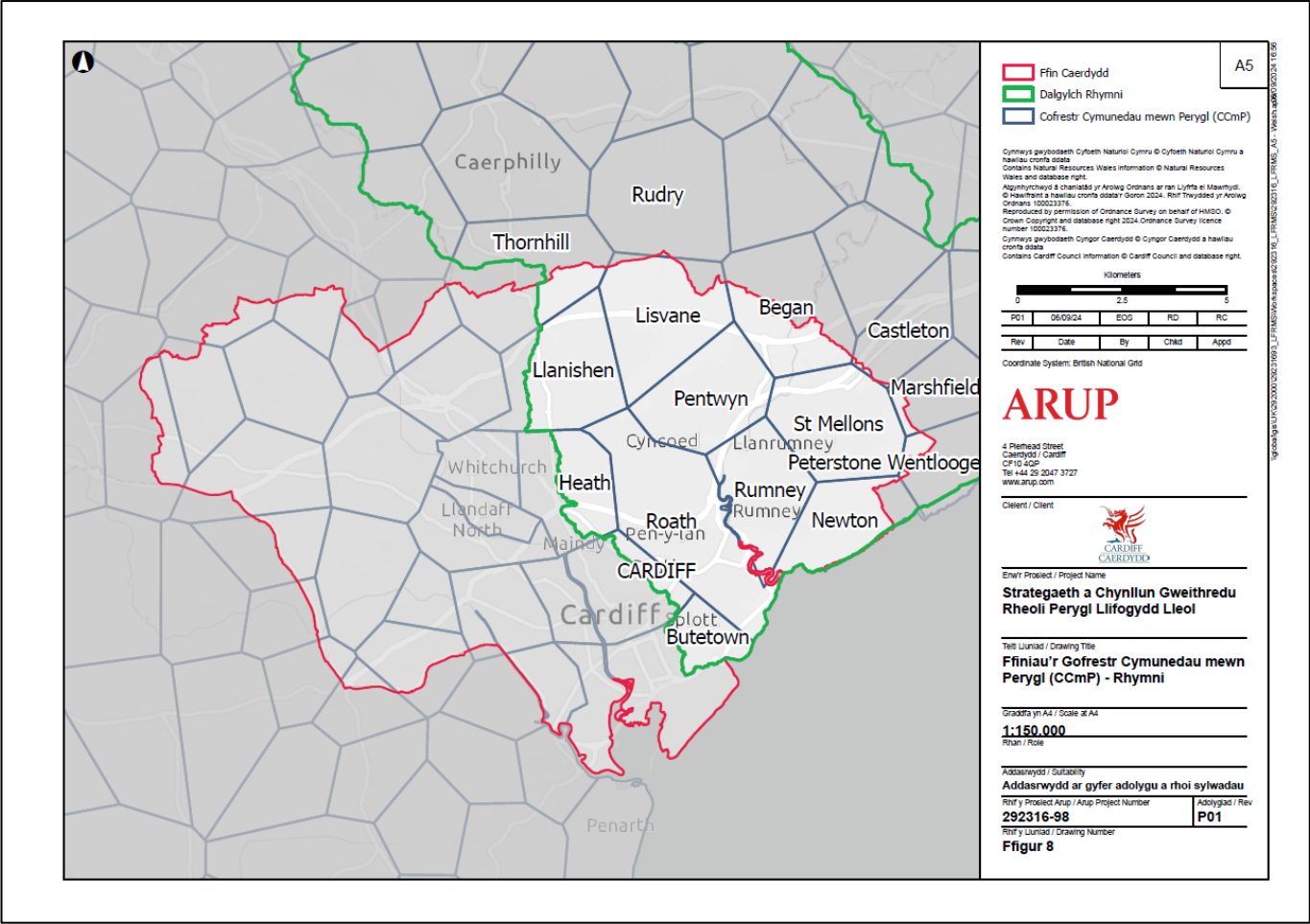

Ffigur 10: Perygl Llifogydd o Ddŵr Wyneb a Chyrsiau Dŵr Bach yn Nalgylch Afon Rhymni

Manylir ar gymunedau CCmP o fewn dalgyllch Afon Rhymni yn nhabl 9 a ffigur 11 isod.

Enw'r Gymuned mewn Perygl	Safle Dŵr Wyneb CCmP Cymru
Llys-faen	543
Llanisien	81
Drenwydd yn Notais	1722
Pentwyn	285
Y Rhath	74
Tredelerch	181
Llaneirwg	119

Tabl 9: Cymunedau CCmP a'u sgôr yn nalgylch Afon Rhymni

Ffigur 11 Cymunedau CCmP o fewn dalgylch Afon Rhymni

Mae dadansoddiad pellach o'r 3 dalgylch wedi cael ei gynnal ac fe'u dangosir yn nhabl 10, 11 a 12 isod. Mae'r tablau'n dangos cyfanswm y derbynyddion risg sydd ym mherygl llifogydd o ffynonellau lleol ar lefelau isel, canolig ac uchel.

Risg Uchel

Derbynnydd Risg	Dalgylch Elái	Dalgylch Taf	Dalgylch Rhymni
Eiddo Preswyl (n)	98	146	121
Eiddo Amhreswyl (n)	16	57	74
Gwasanaethau Hanfodol (n)	0	3	1
Priffyrdd/Cefnffyrdd (km)	1	3	1
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	4.29	20.44	6.5
Tir Amaeth - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	35	42	65

Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0.01	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	77	10	463
Safle Bwysigrwydd Cadwraeth Natur (SoBCN)	0	0	0
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	2	2
Henebion Cofrestredig (ha)	0	0	0
Adeiladau Rhestredig (n)	1	5	0

Tabl 10: Cyfanswm y derbynyddion sydd â risg Uchel o lifogydd o ffynonellau lleol ym mhob dalgylch

Risg Ganolig

Derbynydd Risg	Dalgylch Elái	Dalgylch Taf	Dalgylch Rhymni
Eiddo Preswyl (n)	121	337	230
Eiddo Amhreswyl (n)	24	193	96
Gwasanaethau Hanfodol (n)	1	11	2
Priffyrdd/Cefnffyrdd (km)	2	3	3
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	4.29	25.92	9.53
Tir Amaeth - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	70	137	159
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0.02	0	0.01
Ardaloedd Gwarchodaeth	0	0	0.01

Arbennig (AGA) (ha)			
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0.01
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	77	10	839
Safle o Bwysigrwydd Cadwraeth Natur (SoBCN)	0	0	0
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	10	10
Henebion Cofrestredig (ha)	0	0	0
Adeiladau Rhestredig (n)	2	13	4

Tabl 11: Cyfanswm y derbynyddion sydd â risg Ganolig o lifogydd o ffynonellau lleol ym mhob dalgylch

Risg Isel

Derbynydd Risg	Dalgylch Elái	Dalgylch Taf	Dalgylch Rhymni
Eiddo Preswyl (n)	561	3358	1776
Eiddo Amhreswyl (n)	79	1080	337
Gwasanaethau Hanfodol (n)	12	43	15
Priffyrdd/Cefnffyrdd (km)	3	3	3
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	4.29	29.49	12.98
Tir Amaeth - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	188	440	494
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0.13	0	0.14
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0.14
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0.14
Safleoedd o Ddiddordeb	81	10	849

Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)			
Safle o Bwysigrwydd Cadwraeth Natur (SoBCN)	0	0	0
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	35	18.9
Henebion Cofrestredig (ha)	1	0	0
Adeiladau Rhestredig (n)	4	36	2

Tabl 12: Cyfanswm y derbynyddion sydd â risg isel o lifogydd o ffynonellau lleol ym mhob dalgylch

Fel y disgrifiwyd yn flaenorol, mae'r strategaeth hon wedi defnyddio dalgylchoedd basnau'r 3 afon ledled y ddinas. Fodd bynnag, o fewn y cynllun gweithredu yn Adran 8 ac Atodiad A, mae cynllun gweithredu hefyd ar gyfer Ynys Echni.

Mae Ynys Echni tua 8km oddi ar arfordir Caerdydd ac mae ganddi sawl dynodiad amgylcheddol, megis Gwarchodfa Natur Leol, Ardal Gwarchodaeth Arbennig a Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Penodol.

Er nad oes perygl llifogydd lleol ar yr ynys, mae cymorth llywio strategol (y goleudy) wedi'i ddyrannu o fewn cynllun rheoli traethlin y Cyngor. Felly, mae'r ynys wedi'i chynnwys o fewn y strategaeth perygl llifogydd leol hon.

6. Ein hamcanion Strategol

6.1 Amcanion Strategol Cenedlaethol

Mae strategaeth perygl llifogydd a fabwysiadwyd gan Lywodraeth Cymru yn gosod y nodau a'r amcanion cenedlaethol i leihau'r perygl llifogydd i bobl a chymunedau o bob ffynhonnell o berygl llifogydd ac erydu arfordirol. Manylir ar y 5 amcan a nodwyd i gyflawni'r nodau hyn yn Ffigur 12 isod.

Ffigur 12: Amcanion perygl llifogydd cenedlaethol

6.2 Amcanion yn ein hardal

Ar gyfer y strategaeth leol hon, datblygwyd nifer o amcanion strategol lefel uchel. Maent yn disgrifio sut mae Cyngor Caerdydd yn bwriadu rheoli perygl llifogydd trwy gydol oes y strategaeth hon, ynghyd â'u halinio â'r amcanion cenedlaethol.

Amcanion	Sut mae'n cyflawni'r amcanion cenedlaethol				
	A	B	C	D	D
1. Lleihau perygl ac effaith llifogydd i gymunedau, mentrau masnachol a seilwaith hanfodol	X	X	X	X	X
2. Gweithio gyda chymunedau lleol i wella gwybodaeth am berygl	X	X	X	X	X

llifogydd ac i wella gwydnwch cymunedol					
3. Gwella ansawdd aer		X	X		
4. Gweithio a chydweithredu ag adrannau mewnol	X	X	X	X	X
5. Gweithio a chydweithio ag ARhRau eraill megis DCWW a CNC	X	X	X	X	X
6. Sicrhau bod cyllid cyfalaf a refeniw yn cael ei ddyrannu'n effeithiol, gan sicrhau bod yr holl effeithiau/buddion amgylcheddol a chymdeithasol-economaidd yn cael eu hystyried		X	X	X	
7. Gwella'r amgylchedd naturiol		X	X		
8. Sicrhau rheoli perygl llifogydd cynaliadwy ac effeithiol trwy bob agwedd ar ddatblygu		X	X	X	
9. Helpu i ddatblygu adnoddau o fewn y diwydiant rheoli perygl llifogydd	X	X			

Tabl 13: Alinio amcanion strategol ag amcanion cenedlaethol

7. Mesurau Llifogydd

7.1 Cyflwyniad i Fesurau Llifogydd

Er mwyn cyflawni ein canlyniadau strategol, mae angen gweithredu ystod eang o fesurau a nodir yn adran 7.2 isod.

Mae'r mesurau wedi'u categorio yn y tri grŵp canlynol:

- Datblygu, Adfywio a Pholisi
- Atal, Amddiffyn ac Ymateb
- Cymuned, Rhanddeiliaid a Chydweithredu

Esbonnir amserlen ddangosol a chostau yn nhabl 14 a 15 isod. Ceir esboniad o gyfleoedd cyllido posibl yn adran 9.

Amserlenni:

Gwerth	Amserlen Ddangosol
Yn parhau	Ar y gweill ar hyn o bryd a thrwy gydol oes y strategaeth
Byr	Cyfredol – 2 flynedd
Canolig	3 – 5 mlynedd
Hir	6+ blynedd

Tabl 14: Esboniad o amserlenni dangosol ar gyfer mesurau

Costau:

Gwerth	Cost Ddangosol
Adnoddau Presennol	Adnoddau presennol y cyngor
Isel	Hyd at £100
Canolig	Hyd at £1 miliwn
Uchel	Dros £1 miliwn

Tabl 15: Esboniad o amserlenni dangosol ar gyfer mesurau

7.2 Ein Mesurau

Mesurau Datblygu, Adfywio a Pholisi

Mesur 1	Sicrhau bod rhagamcanion newid hinsawdd yn cael eu cynnwys ym mhob agwedd ar ddatblygu a rheoli perygl llifogydd
Disgrifiad	Bydd yr ALILIA yn sicrhau bod effeithiau newid hinsawdd yn cael eu cynnwys ym mhob agwedd ar reoli a datblygu perygl llifogydd. Bydd ffactor codi o 40% yn cael ei gynnwys ym mhob dyluniad, modelu ac asesiad o systemau draenio dŵr wyneb, systemau draenio cynaliadwy a chynlluniau lliniaru llifogydd.
Buddion	Bydd hyn hefyd yn galluogi asesiad cywir o berygl llifogydd yn y dyfodol ac yn sicrhau bod cymunedau'n cael eu gwneud yn wydn. Bydd hyn yn cyd-fynd â datganiad Cyngor Caerdydd o argyfwng hinsawdd ac yn sicrhau bod effaith newid hinsawdd yn cael ei hymgorffori ym mhob penderfyniad perygl llifogydd.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2, 5, 8
Cost	Adnoddau Presennol
Opsiynau Cyllido	Refeniw, Allanol
Partneriaid Cyflawni	ACLI, ARhRau eraill; Ymgynghorwyr, Datblygwyr
Dull rheoli llifogydd	Atal

Mesur 2	Ymgynghorai â'r Awdurdod Cynllunio a Rheoli Adeiladu
Disgrifiad	Bydd yr ALILIA yn cynorthwyo'r ACLI i sicrhau nad yw perygl llifogydd cymunedau presennol yn cael ei waethgu gan ddatblygiadau newydd. Bydd yr ALILIA hefyd yn cynorthwyo'r Awdurdod Cynllunio Lleol i sicrhau y cedwir at yr holl bolisïau a chanllawiau perygl llifogydd lleol, rhanbarthol a chenedlaethol (megis TAN 15 a'r CDLI) mewn perthynas ag unrhyw ddatblygiad.

Buddion	Sicrhau datblygu cynaliadwy a phriodol. Sicrhau nad oes unrhyw berygl llifogydd yn gwaethygu. Cyfleoedd i leihau'r perygl llifogydd presennol i gymunedau.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 4, 7, 8
Cost	Adnoddau Presennol
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	ACLI
Dull rheoli llifogydd	Atal

Mesur 3	Corff Cymeradwyo SDCau (CCDC)
Disgrifiad	Wrth ddeddfu Atodlen 3 DRhLID 2010 gan Lywodraeth Cymru ar 7 Ionawr 2019, penodir CDC yn Gorff Cymeradwyo SDCau (CCDC). Mae Atodlen 3 yn neilltuo sawl cyfrifoldeb statudol i CDC gan gynnwys asesu a mabwysiadu dyluniadau draenio a phwerau gorfodi cysylltiedig. Mae gan CDC hefyd y gallu i fabwysiadu systemau draenio nad ydynt yn orfodol a allai gynnwys y rhai sy'n gwasanaethu un eiddo yn unig neu systemau a gymeradwywyd a gwaith adeiladu cyn gweithredu Atodlen 3.
Buddion	Sicrhau datblygu cynaliadwy a phriodol. Sicrhau nad oes unrhyw perygl llifogydd yn gwaethygu. Cyfleoedd i leihau'r perygl llifogydd presennol i gymunedau. Annog y gwelliant yn ansawdd dŵr trwy ddefnyddio nodweddion SDCau sydd wedi'u dylunio a'u hadeiladu'n dda. Gwella bioamrywiaeth ac amwynder ardaloedd lleol trwy ddylunio SDCau yn ofalus, a hynny mewn datblygiadau newydd ac mewn ardaloedd ôl-osod.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 3, 5, 7, 8

Cost	Adnoddau Presennol
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	ACLI
Dull rheoli llifogydd	Atal

Mesur 4	Strategaeth Perygl Llifogydd Lleol
Disgrifiad	Paratoi a mabwysiadu strategaeth ar gyfer rheoli perygl llifogydd o ffynonellau lleol.
Buddion	Bydd y strategaeth perygl llifogydd leol yn nodi amcanion, mesurau a champau gweithredu i reoli perygl llifogydd lleol ledled Caerdydd. Bydd gweithredu'r strategaeth yn galluogi gwell dealltwriaeth a chydlyniant ledled cymunedau lleol o ran perygl llifogydd lleol a'i reoli. Bydd y strategaeth yn galluogi cymunedau i gyfrannu at reoli perygl llifogydd lleol gan sicrhau bod materion lleol yn cael eu hystyried wrth wneud penderfyniadau a gwella gwydnwch cymunedau. Bydd y strategaeth yn gwella'r amgylchedd lleol gan wella bioamrywiaeth, amwynder ac ansawdd dŵr.
Amserlen	Parhaus a Byr (bob 2 flynedd)
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2, 3, 6, 7
Cost	Canolig
Opsiynau Cyllido	Refeniw, Cyfalaf, Allanol
Partneriaid Cyflawni	Cymunedau lleol
Dull rheoli llifogydd	Atal, Parodwydd, Adolygu

Mesur 5	Strategaeth Dŵr Wyneb
Disgrifiad	Mae CDC yn bwriadu datblygu Strategaeth Rheoli Dŵr Wyneb benodol yn unol ag Adran 8 NCT 15.
Buddion	Sicrhau bod pob agwedd ar reoli dŵr wyneb o fewn y ddinas yn cyd-fynd â'r strategaeth hon a pholisïau a chanllawiau eraill megis y Polisi Ceuffosydd a chanllawiau SDCau. Bydd y Strategaeth hon yn cynorthwyo pob datblygwr i sicrhau eu bod yn cadw

	at ofynion lleol a chenedlaethol ar gyfer rheoli dŵr wyneb trwy gydol oes datblygiad.
Amserlen	Canolig
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 3, 5, 7, 8
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw, Allanol
Partneriaid Cyflawni	Dd/B
Dull rheoli llifogydd	Atal

Mesur 6	Sicrhau cydymffurfiaeth â pholisïau strategol
Disgrifiad	Bydd y strategaeth hon yn sicrhau bod yr holl benderfyniadau ynghylch rheoli perygl llifogydd lleol yn cydymffurfio â'r holl bolisïau strategol lleol a chenedlaethol.
Buddion	Sicrhau meddwl cydlynol gan sicrhau defnydd effeithiol o adnoddau
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 4, 5
Cost	Adnoddau Presennol
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Dd/B
Dull rheoli llifogydd	Atal, Adolygu

Mesur 7	Polisi Adolygu a Diweddaru Ceuffosydd
Disgrifiad	Ceuffos yw gorchuddio cwrs dŵr gyda phibell neu adeiledd tebyg i alluogi cwrs dŵr i lifo o dan y ddaear. Ar hyn o bryd mae polisi ceuffosydd CDC ond yn caniatáu ceuffos ar gyfer cwrs dŵr at ddibenion mynediad ac amwynder. Bydd y polisi ceuffosydd wedi'i ddiweddaru yn gwneud safbwynt CDC ar geuffosydd yn gliriach ac yn annog "agor i olau dydd" (cael gwared ar geuffosydd) ar gyfer cyrsiau dŵr.
Buddion	Bydd y polisi wedi'i ddiweddaru yn darparu gofynion a dealltwriaeth glir ar gyfer rhoi cwrs dŵr mewn ceuffos arfaethedig. Bydd agor ceuffosydd i olau dydd yn gwella bioamrywiaeth cyrsiau dŵr

	Caerdydd, gan ddarparu gwell cynefinoedd i blanhigion ac anifeiliaid.
Amserlen	Byr
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 3, 7
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Dd/B
Dull rheoli llifogydd	Atal

Mesur 8	Cofrestr o asedau perygl llifogydd
Disgrifiad	Mae Adran 21 DRhLID 2010 yn gosod dyletswydd statudol ar Gyngor Caerdydd i gadw cofrestr o asedau perygl llifogydd megis amddiffynfeydd a sgriniau malurion.
Buddion	Mae'r gofrestr yn galluogi adolygiad rheolaidd o lefel yr amddiffynfeydd a'r gweithredu a ddarperir gan asedau hanfodol. Bydd y gofrestr yn galluogi cynllunio a defnyddio adnoddau'n effeithiol wrth liniaru perygl llifogydd ledled y ddinas. Bydd defnyddio meddalwedd AMX yn galluogi trosglwyddo data am asedau hanfodol i CNC yn effeithiol.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 6
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Dd/B
Dull rheoli llifogydd	Atal, Amddiffyn ac Adolygu

Mesur 9	Dyletswyddau Deddf Draenio Tir 1991
Disgrifiad	Mae DDT 1991 yn gosod dyletswyddau statudol ar Gyngor Caerdydd fel yr ALILIA, gan gynnwys pwerau caniatáu a gorfodi.
Buddion	Bydd rheoli cyrsiau dŵr cyffredin yn effeithiol ledled y ddinas yn gwella bioamrywiaeth ac amwynder y cyrsiau dŵr. Bydd perygl llifogydd a achosir gan gyrsiau dŵr mewn cyflwr gwael neu heb ei gynnal yn cael ei wella gyda rheolaeth effeithiol
Amserlen	Canolig

Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 3, 7
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Tirfeddianwyr
Dull rheoli llifogydd	Atal

Mesur 10	Helpu i ddatblygu'r ACLIS
Disgrifiad	Mae angen Asesiad Canlyniadau Llifogydd strategol (ACLIS) i ddarparu tystiolaeth i lywio polisiau a dewis safle ar gyfer Cynlluniau Datblygu Strategol a Lleol. Gan nad yw ffynonellau perygl llifogydd wedi'u rhwymo gan ffiniau'r awdurdod, yn aml mae ACLISau'n cael eu gwneud yn rhanbarthol gan yr ACLlau cysylltiedig.
Buddion	Trwy Gynorthwyo'r ACLI i greu'r ACLIS wedi'i ddiweddarau, gall yr ALILIA sicrhau bod gan unrhyw bolisiau cynllunio fel y CDLI yr wybodaeth ddiweddaraf. Bydd hyn hefyd yn sicrhau bod perygl llifogydd o bob ffynhonnell yn elfen allweddol o'r ystyriaeth trwy gydol oes datblygiad.
Amserlen	Canolig
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 4, 8
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	ACLI
Dull rheoli llifogydd	Atal, Adolygu

Mesur 11	Canllawiau SDCau
Disgrifiad	Datblygu canllawiau ar gyfer datblygwyr, preswylwyr a grwpiau lleol i sicrhau dylunio, rheoli a chynnal a chadw effeithiol.
Buddion	Bydd y canllawiau hyn yn cynorthwyo datblygwyr a rhanddeiliaid eraill i ddylunio, adeiladu a chynnal a chadw nodweddion SDCau. Bydd hyn yn lleihau perygl llifogydd lleol trwy ddylunio nodweddion storio effeithiol a rheoli glawiad wrth ffynhonnell llifogydd gan annog gwella amwynder a bioamrywiaeth leol ar yr un pryd.

	Bydd y canllawiau'n helpu grwpiau llifogydd a chymunedol lleol i wneud cais am gyllid grant i adeiladu SDCau yn eu hardal leol.
	Bydd hefyd yn cysylltu â chanllawiau a pholisïau eraill fel llawlyfr SDCau CIRIA.
Amserlen	Canolig
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2, 3, 7, 8
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Dd/B
Dull rheoli llifogydd	Atal

Mesur 12	Canllawiau Caniatâd Cyrsiau Dŵr Cyffredin
Disgrifiad	Datblygu Canllawiau ar gyfer datblygwyr a pherchnogion glannau afon ar gyfer rheoli a chynnal cyrsiau dŵr cyffredin.
Buddion	Rhoi gwybod i dirfeddianwyr am eu dyletswyddau a'u cyfrifoldebau fel "perchennog glannau afon" dynodedig. Annog a chynorthwyo perchnogion glannau afon i wella bioamrywiaeth ac amwynder eu cwrs dŵr cyffredin trwy weithredu gwelliannau ecolegol a mesurau rheoli llifogydd naturiol (RhLIN). Annog perchnogion glannau afon i weithio gyda Chyngor Caerdydd a CNC i wella ansawdd y dŵr o fewn y cwrs dŵr. Bydd y canllawiau hyn hefyd o fudd i ddatblygwyr sy'n cynghori ar y gofynion sydd ynghlwm wrth reoli cwrs dŵr cyffredin trwy gydol oes datblygiad gan gynnwys (ymhlith agweddau eraill) creu ceuffosydd, ymdrin â llygredd a chynnal a chadw.
Amserlen	Canolig
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2, 3, 7, 8
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Dd/B
Dull rheoli llifogydd	Atal

Mesurau Atal, Amddiffyn ac Ymateb

Mesur 13	Ymateb i Llifogydd
Disgrifiad	Ymateb Cyngor Caerdydd i ddigwyddiadau llifogydd yn ystod ac ar ôl y digwyddiad
Buddion	Gwella defnydd adnoddau'r cyngor wrth ymateb i lifogydd. Gwella dealltwriaeth o lifogydd ar draws y ddinas. Gwella perthnasoedd â chymunedau trwy gynnig cymorth ar ôl digwyddiadau llifogydd trwy lanhau a rhoi cyngor ar fesurau lliniaru llifogydd posibl.
Amserlen	Byr
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2
Cost	Canolig
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Adrannau mewnol Cyngor Caerdydd, Preswylwyr
Dull rheoli llifogydd	Atal, Parodrwydd, Adfer

Mesur 14	Ymchwilio i Bob Digwyddiad Llifogydd
Disgrifiad	Bydd Cyngor Caerdydd yn ymchwilio i'r holl ddigwyddiadau llifogydd yr adroddir amdanynt sy'n effeithio ar unrhyw dderbynnnydd llifogydd. Pe bai 20 neu fwy o eiddo yn dioddef llifogydd mewnol o un ffynhonnell, bydd CC yn cynnal ac yn ysgrifennu adroddiad Adran 19 (DRhLID 2010) ac yn ei gyhoeddi ar ein gwefan.
Buddion	Rhoi hyder i breswylwyr y bydd Cyngor Caerdydd yn ymchwilio ac yn cynorthwyo yn ystod llifogydd, cyn belled ag y bo hynny'n rhesymol ymarferol, ac ar ôl llifogydd. Bydd hyn yn helpu Cyngor Caerdydd i ddeall achosion llifogydd ar draws y ddinas a hefyd yn helpu preswylwyr i ddeall pam mae digwyddiad llifogydd wedi effeithio arnynt. Bydd y ddealltwriaeth well yn cynorthwyo Cyngor Caerdydd i wneud

	penderfyniadau ac ymateb i lifogydd fel y'i disgrifir ym Mesur 13 uchod. Bydd gwell dealltwriaeth a gwneud penderfyniadau yn bwydo i mewn i unrhyw ddiweddariadau i'r Strategaeth Perygl Llifogydd Lleol, gan sicrhau strategaeth fwy cadarn ac effeithiol a chynllun gweithredu cysylltiedig. Bydd ymchwiliadau i ddigwyddiadau llifogydd yn helpu i wneud ceisiadau am gyllid mewnol ac allanol.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Preswylwyr
Dull rheoli llifogydd	Atal, Adolygu

Mesur 15	Datblygu'r Cynllun Lliniaru Llifogydd
Disgrifiad	Mae angen piblinell hirdymor o gynlluniau lliniaru llifogydd (CLILI) i liniaru perygl llifogydd o ffynonellau lleol ledled y ddinas. Mae'r strategaeth perygl llifogydd genedlaethol yn rhoi canllawiau ar gyfer sut y dylid defnyddio buddsoddiad RhPLIEA ac fe'i cefnogir gan Ganllawiau Achos Busnes diweddar. Mae'r canllawiau hyn yn defnyddio'r model 5 achos busnes o fewn datblygiad CLILI, fel y'i mabwysiadwyd gan Lywodraeth Cymru a Thrysorlys EF. Bydd Cyngor Caerdydd yn cyflwyno CLILI o'r biblinell hirdymor yn unol â'r canllawiau achos busnes gan ddefnyddio'r prosiectau canlynol: - Achos Busnes Amlinellol Strategol (AAS) - Achos Cyfiawnhau Busnes (ACB) neu Achos Busnes Amlinellol (ABA) - Achos Busnes Llawn (ABLI) / Dyluniad Manwl Bydd penderfyniadau ar leoliadau ar gyfer CLILI posibl yn cael eu penderfynu trwy

	nifer o ffactorau, gan gynnwys perygl llifogydd presennol, CCmP, rhagamcanion newid hinsawdd a digwyddiadau llifogydd hanesyddol.
Buddion	Buddsoddiad effeithlon mewn asedau perygl llifogydd presennol a newydd. Lleihau perygl llifogydd er mwyn effeithio ar gymunedau. Ystyried effeithiau a buddion cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol ac ecolegol ehangach CLILI. Cynorthwyo i ddeall gofynion cyllido ychwanegol.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 4, 5, 6
Cost	Uchel
Opsiynau Cyllido	Cyfalaf, Allanol
Partneriaid Cyflawni	Llywodraeth Cymru, DCWW, CNC
Dull rheoli llifogydd	Atal, Diogelu

Mesur 16	Cynnal a Chadw Ceuffos Hanfodol a Thelemetreg
Disgrifiad	Mae gan Gyngor Caerdydd nifer o asedau ceuffos hanfodol fel y'i disgrifir yn Adran 4.2.3. Mae gan yr asedau hyn gamera cylch cyfyng a chofnodydd lefelau sy'n darparu lefelau dŵr a delweddau cyfredol i lywio ymateb Cyngor Caerdydd i ddigwyddiadau llifogydd a thywydd garw. Mae gwelliannau i'r gwaith cynnal a chadw parhaus i'r asedau hyn yn hanfodol i liniaru perygl llifogydd wrth sicrhau hirhoedled yr asedau.
Buddion	Lleihau'r perygl llifogydd a achosir gan yr asedau ceuffos hanfodol. Llywio dyluniad sgrin sbwriel effeithiol ar gyfer CLILI yn y dyfodol os oes angen. Llywio'r gwelliannau i ymateb llifogydd Cyngor Caerdydd.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2, 4

Cost	Canolig
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Adrannau Mewnol CDC, Allanol
Dull rheoli llifogydd	Atal, Diogelu

Mesur 17	Hyfforddiant Staff Mewnol
Disgrifiad	Bydd yr ALILIA yn darparu hyfforddiant i staff canolfannau galwadau Cyngor Caerdydd (C2C) ac adrannau mewnol eraill i sicrhau bod cyngor effeithiol yn cael ei roi i rywun sy'n adrodd am lifogydd. Darperir hyfforddiant i adrannau eraill Cyngor Caerdydd, megis Rheoli Gwastraff, i sicrhau bod holl adnoddau Cyngor Caerdydd yn cael eu defnyddio, cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, mewn unrhyw ymateb i lifogydd, yn unol â Mesur 13.
Buddion	Cyngor effeithiol a defnyddiol a ddarperir i'r rhai sy'n adrodd am lifogydd wrth y ffynhonnell, gan alluogi ymateb cyflym i lifogydd. Gweithlu ehangach a mwy o adnoddau i ymateb i unrhyw ddigwyddiadau llifogydd, a thrwy hynny wella perthnasoedd a hyder preswylwyr.
Amserlen	Byr
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 4
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Adrannau mewnol CDC
Dull rheoli llifogydd	Atal, Parodrwydd, Adfer

Mesur 18	Ymgynghorai i Uned Rheoli Gwydnwch Cyngor Caerdydd
Disgrifiad	Mae gan Uned Gwydnwch Cyngor Caerdydd ddyletswydd statudol o dan Ddeddf Argyfyngau Sifil Wrth Gefn 2004 i fabwysiadu a chynnal cynlluniau i ymateb i argyfyngau llifogydd. Bydd yr ALILIA yn cynorthwyo'r Uned Gwydnwch i ddiweddarau'r cynlluniau hyn ac yn gweithio gyda nhw yn ystod digwyddiad llifogydd mawr.

	Bydd cynlluniau ymateb effeithiol yn cynnwys y gymuned trwy gydol y broses, gan sicrhau ymgysylltiad cymunedol cyn, yn ystod ac ar ôl llifogydd.
Buddion	Cynnig ymateb mwy effeithiol i ddigwyddiadau llifogydd.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2, 4
Cost	Adnoddau Presennol
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Uned Gwydnwch
Dull rheoli llifogydd	Atal, Adfer, Adolygu

Mesur 19	Rhannu Modelu Dŵr Wyneb
Disgrifiad	Bydd yr ALILIA yn rhannu unrhyw waith modelu dŵr wyneb a wneir fel rhan o CLILI fel y'i disgrifir ym mesur 15. Bydd y modelu canlyniadol yn cael ei rannu â Llywodraeth Cymru a CNC i lywio'r cylch diweddaraf o fapio perygl llifogydd, fel y'i disgrifir yn adran 5.
Buddion	Modelu llifogydd cywir i'w ddarparu i sicrhau bod mapio perygl llifogydd yn gywir, ac mae cymunedau'n ymwybodol o'u perygl llifogydd.
Amserlen	Canolig
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2, 5
Cost	Canolig
Opsiynau Cyllido	Cyfalaf
Partneriaid Cyflawni	Llywodraeth Cymru, CNC
Dull rheoli llifogydd	Atal, Diogelu

Mesurau Cymunedol, Rhanddeiliaid a Chydweithredu

Mesur 20	Ymgysylltu â chymunedau lleol cyn, yn ystod ac ar ôl digwyddiadau llifogydd
Disgrifiad	Bydd Cyngor Caerdydd yn ymgysylltu â chymunedau cyn yn ystod ac ar ôl digwyddiad llifogydd, gan sicrhau bod cymunedau wedi cynyddu gwydnwch i lifogydd. Bydd Cyngor Caerdydd yn ymgysylltu â chymunedau sy'n eu cynghori ynghylch eu perygl llifogydd presennol ac yn annog gosod mesurau lliniaru llifogydd fel amddiffyn rhag llifogydd ar lefel eiddo

	(Gwydnwch Eiddo i Llifogydd - GEL). Bydd Cyngor Caerdydd yn gweithio gydag unrhyw gymunedau sy'n dymuno gosod mesurau GEL i sicrhau bod mesurau effeithiol yn cael eu rhoi ar waith. Cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, bydd Cyngor Caerdydd yn cynorthwyo cymunedau yn eu hymateb i ddigwyddiadau llifogydd, er enghraifft, trwy gynnig gwaredu eitemau sydd wedi'u difrodi a darparu unrhyw gymorth arall lle bo'n ymarferol, megis datganiadau llifogydd ALILIA ar gyfer hawliadau yswiriant.
Buddion	Mae cymunedau'n teimlo bod Cyngor Caerdydd yno i'w cynorthwyo i wella ar ôl digwyddiad llifogydd. Gall gosod mesurau GEL liniaru yn erbyn perygl llifogydd mewnol. Sicrhau bod cymunedau'n ymwybodol o atebion a chatau gweithredu ar gyfer rheoli eu perygl llifogydd eu hunain.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2
Cost	Canolig
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Adran Gwastraff Masnach Cyngor Caerdydd
Dull rheoli llifogydd	Atal, Diogelu, Parodrwydd, Adfer

Mesur 21	Helpu Cymunedau i Greu a Gweithredu Grwpiau Llifogydd Cymunedol
Disgrifiad	Ni all Cyngor Caerdydd gael gwared ar bob perygl llifogydd, ond gall cymunedau lleol sydd wedi'u paratoi'n dda ar gyfer llifogydd gynyddu eu gwydnwch yn sylweddol. Bydd Cyngor Caerdydd yn gweithio gyda chymunedau i ddatblygu eu grŵp a'u cynllun rheoli perygl llifogydd ei hun. Bydd cymunedau lleol yn adnabod eu hardal yn dda a bydd CC yn gweithio gyda nhw i ddatblygu cynlluniau llifogydd

	cyn, yn ystod ac ar ôl digwyddiad llifogydd. Bydd gan Gyngor Caerdydd gamau gweithredu o fewn y cynllun, fel casglu deiliach marw neu gynorthwyo mewn gwaith adfer. Byddwn hefyd yn cynorthwyo'r cymunedau i ddiweddarau eu cynllun yn ôl yr angen.
Buddion	Diwylliant cymunedol o wydnwch a chyfrifoldeb o ran perygl llifogydd. Bydd gwydnwch ac ymateb cymunedol yn sicrhau y gall Cyngor Caerdydd ddyrannu adnoddau ac ymateb yn effeithiol yn ystod digwyddiad llifogydd.
Amserlen	Byr
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Cymunedau Lleol
Dull rheoli llifogydd	Atal, Diogelu, Parodwydd, Adfer

Mesur 22	Cydweithio ag ARhRau a Sefydliadau Eraill i Leihau Perygl Llifogydd
Disgrifiad	Mae gan bob ARhR fel DCWW a CNC ofyniad o dan ddeddfwriaeth berthnasol i fabwysiadu ei strategaethau Perygl Llifogydd ei hun. Bydd Cyngor Caerdydd yn cydweithio â'r ARhRau hyn i leihau perygl llifogydd ledled Caerdydd o'r holl ffynonellau perthnasol. Ar hyn o bryd mae Cyngor Caerdydd yn cwrdd â DCWW yn fisol i drafod digwyddiadau llifogydd a CLILI sy'n berthnasol i'r ddau sefydliad, a bydd yn gweithio i gynnwys ARhRau eraill yn y trafodaethau. Mae Cyngor Caerdydd yn rhannu ffin â Chyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili, Cyngor Dinas Casnewydd, Cyngor Rhondda Cynon Taf a Chyngor Bro Morgannwg. Bydd Cyngor Caerdydd yn cydgysylltu'n uniongyrchol â'r awdurdodau hyn, gan weithredu fel yr

	ALILIA, i drafod digwyddiadau a chynlluniau llifogydd trawsffiniol, wrth weithio gyda nhw hefyd i leihau perygl llifogydd i gymunedau ar ffiniau'r awdurdod.
Buddion	Cyfuno adnoddau i ymchwilio i lifogydd o sawl ffynhonnell. Hyder y gymuned o ymchwiliad ARhRau ar y cyd ac atebion lliniaru/adfer. Mae rhannu data a gwybodaeth/arbenigedd yn galluogi gwell profiad i gymunedau sydd wedi dioddef llifogydd.
Amserlen	Parhaus / Byr
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 5
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw, Allanol
Partneriaid Cyflawni	ARhAau eraill
Dull rheoli llifogydd	Atal, Diogelu, Parodrwydd, Adfer

Mesur 23	Cydweithio â CNC a DCWW ynghylch Digwyddiadau Llygru
Disgrifiad	Ceir digwyddiadau llygru ar draws Caerdydd sy'n cyfrannu at statws CFfD gwael cyrsiau dŵr ledled Caerdydd. Mae Cyngor Caerdydd yn cydgysylltu'n uniongyrchol ac yn cwrdd yn rheolaidd â CNC a DCWW i drafod digwyddiadau llygru ar draws y ddinas o eiddo preswyl a masnachol a hefyd o orlifoedd carthffosiaeth gyfun gyda chaniatâd a heb ganiatâd. Pe bai'r llygredd oherwydd camgysylltiad, bydd DCWW a CNC yn ymchwilio i'r camgysylltiad, ond Cyngor Caerdydd sydd â'r pwerau gorfodi o dan Ddeddf Adeiladu 1984. Os yw'r llygredd wedi mynd i gwrs dŵr cyffredin o ddŵr ffo wyneb heb ei reoli, megis o safle datblygu, bydd Cyngor Caerdydd yn cydweithio â CNC i ymchwilio a defnyddio ei bwerau gorfodi o dan Ddeddf Draenio Tir 1991 os oes angen.

Buddion	Gwella ansawdd dŵr o fewn cyrsiau dŵr ar draws Caerdydd. Cydwethio a chyfuno adnoddau i sicrhau proses effeithiol.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 3, 5
Cost	Canolig
Opsiynau Cyllido	Refeniw, Allanol
Partneriaid Cyflawni	CNC, DCWW
Dull rheoli llifogydd	Atal, Adfer

Mesur 24	Sgyrsiau Llifogydd a Diogelwch Dŵr mewn Ysgolion
Disgrifiad	Mae Tîm Rheoli Perygl Llifogydd Cyngor Caerdydd yn cynnal sgyrsiau llifogydd a diogelwch dŵr mewn ysgolion cynradd ac uwchradd. <u>Sgyrsiau Llifogydd</u>: Cyflwyniad yn dangos pob agwedd ar lifogydd gan gynnwys gwydnwch ac adfer. Mae effeithiau newid hinsawdd yn agwedd allweddol ar y sgwrs, gan sicrhau ei bod yn cydymffurfio â'r cwricwlwm newydd. <u>Sgyrsiau Diogelwch Dŵr</u>: Mae Cyngor Caerdydd wedi gweithio gydag Atlantic Crest, cwmni diogelwch dŵr arbenigol, i ddatblygu cyflwyniadau diogelwch dŵr ar gyfer y grwpiau oedran perthnasol. Mae'r sgwrs yn cynnwys beth i'w wneud yn ystod argyfwng sy'n ymwneud â dŵr, beth i'w wneud yn ystod llifogydd, a sgiliau bywyd allweddol fel siarad â'r gwasanaethau brys a signalau achubwyr bywyd rhyngwladol.
Buddion	Sicrhau bod plant yn ymwybodol o beryglon a risgiau dŵr llifogydd. Sicrhau bod plant yn gwybod beth i'w wneud mewn argyfwng sy'n ymwneud â dŵr. Sicrhau bod plant yn gwybod beth i'w wneud yn ystod llifogydd ac yn gallu rhoi cyngor i'w ffrindiau a'u teulu ar yr hyn y maent wedi'i ddysgu.

	Cynorthwyo ysgolion gyda'r cwricwlwm newydd.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2, 9
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Adnoddau Presennol
Partneriaid Cyflawni	Ysgolion
Dull rheoli llifogydd	Atal, Parodwydd, Adfer

Mesur 25	Cydweithio â'r byd academiaidd
Disgrifiad	Mae problem sy'n dod i'r amlwg yn y diwydiant perygl llifogydd o ran argaeledd adnoddau a pheirianwyr i alluogi'r diwydiant i dyfu. Mae cyflwyno Atodlen 3 DRhLID 2010 wedi pwysleisio'r angen i raddedigion ymuno â'r diwydiant perygl llifogydd ac mae gan ARhRau rôl allweddol i'w chwarae yn hyn o beth. Mae Cyngor Caerdydd wedi datblygu perthnasoedd pwysig â Phrifysgol Caerfaddon, Prifysgol Caerdydd a Phrifysgol De Cymru, sydd wedi arwain at gydweithio ar nifer o lefelau. Mae hyn yn amrywio o fyfyrwyr sy'n ymgymryd â lleoliadau dysgu seiliedig ar waith a thraethodau hir i gydweithio ag athrawon prifysgol ar erthyglau cyfnodolion cyhoeddus.
Buddion	Datblygu'r adnodd o fewn y diwydiant perygl llifogydd. Datblygu perthnasoedd â'r byd academiaidd, o ysgolion cynradd i brifysgolion. Creu cyfleoedd i raddedigion ennill profiad ym mhob agwedd ar reoli perygl llifogydd.
Amserlen	Yn parhau
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 9
Cost	Isel
Opsiynau Cyllido	Refeniw, Allanol
Partneriaid Cyflawni	Ysgolion, colegau a phrifysgolion
Dull rheoli llifogydd	Atal, diogelu, parodwydd, adfer, adolygu

Mesur 26	Perchnogion Glannau Afon
Disgrifiad	Fel y disgrifir yn 4.3.7, mae gan berchnogion glannau afon nifer o ddyletswyddau a chyfrifoldebau am gyrsiau dŵr cyffredin sy'n llifo trwy eu tir. Ynghyd â'r canllawiau a ddisgrifir ym mesur 12, bydd Cyngor Caerdydd yn gweithio gyda pherchnogion glannau afon i sicrhau bod cyrsiau dŵr cyffredin yn cael eu rheoli a'u cynnal a'u cadw'n effeithiol ledled y ddinas.
Buddion	Bydd rheoli cyrsiau dŵr cyffredin yn effeithiol ac yn gynaliadwy'n sicrhau na fydd perygl llifogydd yn gwaethygu i lawr yr afon a gwella bioamrywiaeth ac amwynder yr amgylchedd o gwmpas y cwrs dŵr.
Amserlen	Byr
Cysylltiadau ag Amcanion Strategol	1, 2, 3
Cost	Isel
Opsionau Cyllido	Refeniw
Partneriaid Cyflawni	Perchnogion Glannau Afon
Dull rheoli llifogydd	Atal, diogelu

8. Camau Gweithredu Llifogydd

8.1 Cyflwyniad i Gamau Gweithredu Llifogydd

Pan gyflwynwyd Rheoliadau Perygl Llifogydd 2009, gosodwyd dyletswydd ar ALILIA i gynhyrchu a mabwysiadu cynllun rheoli perygl llifogydd lleol (CRhPLI) mewn ardaloedd lle nodwyd perygl llifogydd sylweddol. Mae'r ardaloedd perygl llifogydd cenedlaethol lle mae angen CRhPLI yn cael eu dynodi gan fapiau llifogydd CNC. Ni nodwyd yr un ohonynt yng Nghaerdydd.

Fodd bynnag, mae'r strategaeth perygl llifogydd genedlaethol yn gosod disgwyliad ar bob ALILIA i greu a mabwysiadu CRhPLI, p'un a oes dyletswydd ddeddfwriaethol ai peidio. Cyn hynny roedd y strategaeth a'r cynllun rheoli yn ddwy ddogfen ar wahân. Fodd bynnag, er hwylustod eu defnyddio maent wedi'u cyfuno o fewn y strategaeth a'r cynllun gweithredu hwn.

8.2 Cynllun Gweithredu Llifogydd Cyngor Caerdydd

Fel yr eglurwyd yn adran 5, mae Cyngor Caerdydd wedi defnyddio dull ar sail dalgylchoedd gan fabwysiadu dalgylchoedd y tair prif afon sy'n llifo trwy'r ddinas, sef Elái, Taf a Rhymni. Mae hyn er mwyn hwyluso dealltwriaeth a hefyd ar gyfer cydweithredu â CNC, gan ganiatáu ar gyfer ymyrryd â rheoli perygl llifogydd ledled y ddinas.

Mae pum cynllun gweithredu llifogydd i gyd-fynd â'r strategaeth hon y gellir eu gweld yn Atodiad A.

Mae'r dalgylchoedd fel a ganlyn:

- Ledled y Ddinas
- Ynys Echni
- Afon Elái
- Afon Taf
- Afon Rhymni

Mae gan bob cam gweithredu nodweddion mesuradwy yn eu herbyn, gan gynnwys costau dangosol ac amserlenni.

9. Ariannu a Blaenoriaethu

Bydd yr adran ganlynol yn esbonio'r mecanweithiau cyllido sydd ar gael i ariannu amcanion, mesurau a chamau gweithredu'r strategaeth hon, ac yna sut rydym yn bwriadu blaenoriaethu ein mesurau a'n camau gweithredu.

9.1 Opsiynau ariannu

Yn gyffredinol, darperir yr arian o dair ffynhonnell:

- Cyllidebau mewnol (Cyngor Caerdydd)
- Ariannu Llywodraeth Cymru
- Cyfleoedd ariannu allanol (Dŵr Cymru, CNC, Prifysgolion ac ati)

9.1.1 Cyllidebau Mewnol

Mae cyllidebau perygl llifogydd mewnol Cyngor Caerdydd wedi'u rhannu'n ddau gategori, sef Cyfalaf a Refeniw. Defnyddir y cyllidebau cyfalaf ar gyfer prosiectau ar raddfa fawr i leihau perygl llifogydd i gymunedau lleol. Defnyddir cyllideb refeniw perygl llifogydd y Cyngor i gynnal ein hasedau perygl llifogydd fel gyliau priffyrdd, sgriniau sbwriel a gorsafoedd pwmpio.

9.1.2 Cyllid Llywodraeth Cymru

Cydnabyddir yn eang ymhlith ARhRAau a Llywodraeth Cymru bod cynllunio a darparu gweithgareddau allweddol wedi'u rhaglennu yn y dyfodol yn allweddol i reoli perygl llifogydd ledled Cymru.

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i weithio gydag ARhRAau dros y 5 i 10 mlynedd nesaf i ddatblygu rhaglen fuddsoddi RhPLIEA, a ddarperir trwy gynlluniau cyfalaf sy'n unol â Chanllawiau Achos Busnes RhPLIEA.

Cyllid Cyfalaf RhPLIEA: Mae'r cyllid hwn yn cefnogi dylunio ac adeiladu cynlluniau lliniaru llifogydd newydd yn ogystal â gwaith helaeth i newid hen asedau am rai newydd trwy gydol y broses achos busnes.

Grant Gwaith Graddfa Fach: Cyflwynwyd y Grant Gwaith Graddfa Fach gan Lywodraeth Cymru yn 2016 i gefnogi ALILIA i wneud gwaith lliniaru llifogydd llai. Hyd yn hyn, mae Llywodraeth Cymru, yn gyffredinol, wedi ariannu gwaith dylunio ar 100% a gwaith adeiladu ar 85% o'r gost gyffredinol

Grant Cyflymydd Rheoli Llifogydd yn Naturiol (RhLIN): Cyflwynwyd y ffrwd ariannu hon fel peilot yn 2020, gyda'r broses lawn yn cael ei chyflwyno yn 2023. Bwriad yr arian hwn yw cynorthwyo ALILIA i ddylunio, datblygu ac adeiladu cynlluniau lliniaru llifogydd gan ddefnyddio technegau rheoli llifogydd naturiol.

Cronfeydd Argyfwng: Ar adegau, yn ystod digwyddiadau llifogydd ar raddfa fawr fel ar ôl stormydd Ciara, Dennis a Jorge yn 2022, mae Llywodraeth Cymru wedi sicrhau bod cyllid ar gael i gefnogi gwaith brys ac ymateb.

Cyllid Tomenni Glo: Fel y nodir yn Adran 4, mae nifer o domenni glo y mae Cyngor Caerdydd yn gyfrifol amdanynt. Mae Llywodraeth Cymru wedi sicrhau bod cyllid ar gael ar gyfer rheoli, cynnal ac adfer tomenni glo, a bydd rhai camau gweithredu yn gysylltiedig â pherygl llifogydd a'i liniaru.

9.1.3 Cyfleoedd Cyllid Allanol

Gall cyllid allanol ddod mewn amrywiaeth eang o ffurfiau ac o wahanol sefydliadau megis CNC, DCWW neu Ddatblygwyr.

Adran 106 – Cyfraniadau Datblygwyr : Gall yr awdurdod cynllunio lleol o dan Adran 106 Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ofyn i ddatblygwyr wneud gwaith ar y safle (gan gynnwys gwaith RhPLIEA).

Ardoll Seilwaith Cymunedol (ASC): Mae'r ASC yn rhoi cyfle i'r awdurdod cynllunio lleol godi arian o fathau penodol o ddatblygiadau i hwyluso'r gwaith o adeiladu seilwaith strategol sy'n ofynnol i gefnogi'r CDLI. Gall seilwaith strategol amrywio o drafndiaeth, ysgolion ac adeileddau lliniaru llifogydd, ymhlith enghreifftiau eraill.

Arian gan DCWW: Mae DCWW yn cynnig cyfle i ariannu datblygiad lliniaru llifogydd, dylunio ac adeiladu lle mae'r llifogydd yn cael eu hachosi gan eu hasedau neu'n rhyngweithio â nhw.

9.2 Sut rydym yn blaenoriaethu Mesurau a Chantau Gweithredu Llifogydd

Gyda'r cyfleoedd cyllido sy'n newid yn gyson, mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau y gallai fod angen blaenoriaethu unrhyw gyllid ar gyfer gweithgareddau Rheoli Perygl Llifogydd yn y dyfodol. Cymeradwywyd methodoleg gymeradwy ar gyfer blaenoriaethu cyllid yn 2018 ar ôl ymgynghoriad trylwyr, gan ddefnyddio system sgorio gyda chyfanswm o 100 pwynt ar gael. Mae'r meini prawf ar gyfer y fethodoleg flaenoriaethu fel a ganlyn:

Cofrestr Cymunedau mewn Perygl (CCmP): Fel y disgrifir yn Adran 5, mae'r Gofrestr Cymunedau mewn Perygl wedi cael ei chynhyrchu gan CNC ar ran Llywodraeth Cymru fel dull o nodi perygl llifogydd ledled Cymru ar lefel gymunedol. Mae'r CCmP yn galluogi blaenoriaethu gweithgareddau rheoli perygl llifogydd a chyllid trwy raddio cymunedau unigol ar gyfer senarios naturiol (heb eu hamddiffyn) ac wedi'u lliniaru (wedi'u hamddiffyn).

Digwyddiadau Llifogydd Blaenorol: Mae tystiolaeth flaenorol o lifogydd mewnol i adeiladau preswyl yr effeithir arnynt yn agwedd allweddol ar y blaenoriaethu. Cofnodir pob digwyddiad llifogydd ar gronfa ddata AMX y Cyngor.

Nifer yr Adeiladau Preswyl sy'n Elwa: Fel y disgrifiwyd yn flaenorol, mae Llywodraeth Cymru yn blaenoriaethu cynlluniau sy'n lleihau perygl llifogydd i adeiladau preswyl. Ystyrir hefyd adeiladau masnachol ac adeiladau eraill, ond rhoddir llai o flaenoriaeth iddynt.

Y Gost Fesul Cartref: Y costau a'r buddion i adeiladau o weithredu cynlluniau lliniaru llifogydd. Bydd hyn yn ystyried oes gyfan unrhyw gynllun.

Cyfleoedd Buddion Ehangach: Er mwyn sicrhau bod canllawiau achos busnes RhPLIEA a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yn cael eu dilyn, bydd buddion ehangach yn ystyriaeth allweddol wrth gyflawni'r mesurau a'r camau gweithredu yn y strategaeth hon.

Cyfleoedd Cyllid Partneriaeth: Lle bo'n bosibl, bydd Cyngor Caerdydd yn gwneud cais am gyllid gan sefydliadau eraill lle mae buddion i'r ddwy ochr ar gael.

Er mwyn sicrhau cysondeb â strategaeth genedlaethol Llywodraeth Cymru, bydd Cyngor Caerdydd yn defnyddio'r un dull blaenoriaethu ar gyfer mesurau llifogydd a chamau'r strategaeth hon.

10. Asesiadau Amgylcheddol

Bydd gweithredu amcanion, mesurau a chamau'r strategaeth hon ynghyd â lleihau perygl llifogydd lleol yn rhoi cyfle i wella'r amgylchedd naturiol.

Mae asesiadau strategol wedi bod yn cael eu cynnal ochr yn ochr â'r strategaeth perygl llifogydd leol hon i sicrhau bod unrhyw benderfyniadau a chamau gweithredu yn ystyried unrhyw effaith ar yr amgylchedd naturiol, gwledig ac adeiledig.

Gellir gweld yr holl asesiadau yn Atodiad F ond nodir crynodeb o bob asesiad isod.

10.1 Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd (ARhC)

Mae'r gofyniad am ARhC wedi'i sefydlu gan y Gyfarwydddeb Cynefinoedd (Cyfarwydddeb y Cyngor 92/43/EEC ar gadwraeth cynefinoedd naturiol a ffawna a fflora gwyllt), sy'n cael ei thrawsosod yn gyfraith y DU gan Reoliadau Gwarchod Cynefinoedd a Rhywogaethau 2017 (fel y diwygiwyd gan Reoliadau Gadael yr UE 2019) (y cyfeirir ati yma wedi hyn fel y 'Rheoliadau Cynefinoedd').

Mae Adroddiad Sgrinio ac Asesu Priodol wedi'i baratoi gan Ove Arup & Partners Limited i gefnogi Strategaeth Rheoli Perygl Llifogydd Leol Caerdydd a'r Cynllun Gweithredu, ar ran Cyngor Dinas Caerdydd, fel dau gam cyntaf Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd (ARhC). Mae Cam 1 yr ARhC yn ceisio penderfynu a oes effeithiau sylweddol tebygol ar unrhyw safleoedd dynodedig o fewn parth dylanwad y cynllun ac mae cam 2 yn asesu a oes effeithiau andwyol i uniondeb y safleoedd dynodedig. Yn yr achos hwn, cafodd pedwar safle dynodedig eu hystyried fel a ganlyn:

- Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) Aber Afon Hafren;
- Ardal Gwarchodaeth Arbennig (AGA) Aber Afon Hafren;
- Safle Ramsar Aber Afon Hafren; ac
- ACA Coed Ffawydd Caerdydd.

Mae'r asesiad sgrinio wedi dod i'r casgliad na ellid diystyru effeithiau sylweddol tebygol y cynllun, sy'n gysylltiedig â gweithredoedd Taf4 a Taf5 sy'n cynnig atgyweiriadau i'r amddiffynfeydd llifogydd ar hyd Afon Taf, a gweithredoedd Rhy3 a Rhy4 sy'n cynnig mesurau i liniaru llifogydd dŵr wyneb yn nalgylch Afon Rhymni. Caiff y camau hyn eu sgrinio i'r asesiad priodol oherwydd y potensial i waith adeiladu arwain at effaith andwyol ar gyfanrwydd y safle a thanseilio'r amcanion cadwraeth ar gyfer safle ACA Aber Afon Hafren, AGA a Ramsar. Yn absenoldeb mesurau lliniaru a/neu osgoi, mae potensial i darfu a niwed i rywogaethau pysgod cymwys yn ystod y gwaith a'r

mesurau a allai effeithio ar fudo pysgod. Ar ben hynny, mae potensial ar gyfer llygredd dŵr a rhyddhau rhywogaethau ymledol. Nid oes llwybrau i gael effaith i ACA Coedwig Ffawydd Caerdydd sy'n gysylltiedig ag unrhyw elfennau o'r cynllun ac felly cafodd y safle hwn ei sgrinio allan yng nghanam 1.

Nodir mesurau arfer gorau cyffredinol, gyda'r asesiad priodol dilynol yn cael ei gynnal ar y sail y byddai'r mesurau hyn yn cael eu hymgorffori a'u gweithredu yn ystod y gwaith adeiladu a gynigiwyd gan y cynllun. Nododd yr asesiad priodol oblygiadau ar gyfer amcanion cadwraeth ACA Aber Afon Hafren a safleoedd Ramsar yn ymwneud â niwed ac aflonyddwch i bysgod, sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau adeiladu arfaethedig ar hyd Afon Taf ac o fewn dalgylch Afon Rhymni. Disgrifir mesurau lliniaru i liniaru'r risgiau hyn. Mae hyn yn cynnwys cynnal yr holl waith o fewn cyrsiau dŵr cyswllt swyddogaethol (Afon Taf a'r nant ogleddol) rhwng 15 Mai a 15 Hydref er mwyn osgoi tarfu ar salmonidau silio a sicrhau bod gweithgareddau adeiladu'n digwydd yn ystod oriau golau dydd i leihau'r effeithiau ar batrymau mudo nosol lampreiod afon a môr. Byddai protocolau atal llygredd yn cael eu dilyn yn llym, gyda mesurau fel ffensys silt, basnau gwaddodion, a pheccynau arllwys brys ar waith i atal halogion rhag mynd i mewn i'r dŵr. Yn ogystal, byddai unrhyw glirio coed yn cael ei reoli'n ofalus i atal dŵr ffo gwaddodion. Gyda'r strategaethau lliniaru hyn, credir nad yw'r cynllun yn debygol o gael effaith andwyol ar gyfanrwydd safleoedd dynodedig Aber Hafren ar y cyd â chynlluniau a phrosiectau eraill.

10.2 Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS)

Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS) yw'r term a ddefnyddir i ddisgrifio asesu amgylcheddol fel y'i cymhwysir i gynlluniau a rhaglenni yn unol â Chyfarwyddeb y Cyngor Ewropeaidd 2001/42/EC 'ar asesu effeithiau rhai cynlluniau a rhaglenni ar yr amgylchedd'. Mae Cyfarwyddeb y CE 2001/42/EC (a elwir yn Gyfarwyddeb yr AAS) wedi'i deddfu yng Nghymru a Lloegr drwy'r 'Rheoliadau Asesu Cynlluniau a Rhaglenni Amgylcheddol' (OS 2004/1633) (Rheoliadau AAS).

Mae'n ofyniad cyfreithiol i awdurdodau cyfrifol ymgymryd ag AAS o gynlluniau a rhaglenni y mae awdurdod yn eu paratoi ac/neu yn eu mabwysiadu ar lefel leol, ranbarthol neu genedlaethol ac sy'n ofynnol gan ddarpariaethau deddfwriaethol, rheoliadol neu weinyddol. Felly, mae'r Gyfarwyddeb yn berthnasol i amrywiaeth o gynlluniau a rhaglenni gan gynnwys y Cynllun drafft.

Diben AAS yw sicrhau bod effeithiau amgylcheddol sylweddol posib, a allai ddigwydd o ganlyniad i gynllun amgylcheddol neu weithrediad rhaglen, yn cael eu nodi a'u lliniaru.

Amcan AAS, yn ôl Erthygl 1 o Gyfarwyddeb yr AAS, yw 'darparu ar gyfer diogelu'r amgylchedd ar lefel uchel a chyfrannu at integreiddio ystyriaethau amgylcheddol i baratoi a mabwysiadu cynlluniau gyda'r bwriad o hyrwyddo datblygu cynaliadwy. Er mwyn gwneud hyn, mae Cyfarwyddeb yr AAS yn ei gwneud yn ofynnol i gynlluniau a rhaglenni gael asesiad amgylcheddol

i bennu'r effeithiau sylweddol tebygol ar bynciau fel bioamrywiaeth, ffactorau hinsoddol, iechyd dynol, poblogaeth, treftadaeth ddiwylliannol (gan gynnwys archaeoleg), tirwedd a dŵr a'r gydberthynas rhwng y ffactorau hyn.

Yn dilyn asesu'r Cynllun drafft, nodwyd nifer o argymhellion yn yr asesiadau unigol drwy gydol y broses AAS drwyadl, cyflwynir yr argymhellion hyn yn erbyn pob cam gweithredu lle y bo hynny'n berthnasol yn Adran.

Ystyrir felly y bydd y mesurau yn y Cynllun drafft, at ei gilydd, yn arwain at ostyngiad mewn perygl llifogydd lleol dros gyfnod y strategaeth ac ystyrir eu bod yn cynnig effeithiau cadarnhaol yn gyffredinol (rhai a allai fod yn sylweddol) yn erbyn Amcanion yr AAS, yn enwedig gwella iechyd a lles, lleihau'r risg o lifogydd, ennill bioamrywiaeth, diogelu pridd a gwella maint, ansawdd a llif dŵr.

10.3 Asesiad Cyfarwydddeb Fframwaith Dwr (CFfD)

Ar hyn o bryd Rheoliadau Amgylchedd Dŵr (Cyfarwydddeb Fframwaith Dŵr) (Cymru a Lloegr) (diwygiwyd 2017) yw'r darn o ddeddfwriaeth mwyaf a mwyaf ei ddylanwad yn y DU ar gyfer yr amgylchedd dŵr ac mae'n trosi'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr yn gyfraith i Gymru a Lloegr. CNC yw'r awdurdod cymwys sy'n gyfrifol am gyflawni gofynion y Rheoliadau Amgylchedd Dŵr (RhAD) yng Nghymru.

Mae'r ddeddfwriaeth yn defnyddio dull integredig o reoli dŵr yn gynaliadwy drwy ystyried y rhyngweithio rhwng dŵr wyneb, dŵr daear ac ecosystemau sy'n ddibynnol ar ddŵr.

O dan y RhAD, 'crynofeydd dŵr' yw'r unedau rheoli sylfaenol ac fe'u diffinnir fel rhan neu'r cyfan o system afon neu ddyfrhaen. Mae'r crynofeydd dŵr hyn yn ffurfio rhan o Ardal Basn Afon (ABA) mwy, y mae Cynlluniau Rheoli Basn Afon CRhBAu yn cael eu datblygu ar ei chyfer ac amcanion amgylcheddol yn cael eu pennu. Mae'r CRhBAu hyn yn cael eu llunio bob chwe blynedd, yn unol â chylch cynllunio rheoli basn afonydd.

Mae'r RhAD yn gofyn dosbarthu cyflwr presennol neu 'statws neu botensial' dŵr wyneb a chrynofeydd dŵr daear a gosod cyfres o amcanion ar gyfer cynnal neu wella amodau fel bod crynofeydd dŵr yn cyrraedd a / neu'n cynnal 'statws neu botensial da'. Yr Amcanion Amgylcheddol cyffredinol hyn yw:

- Atal dirywiad (a lle bo hynny'n bosibl, wella) statws crynofeydd dŵr wyneb, crynofeydd dŵr daear a'u hecosystemau;

- Anelu at gyflawni statws 'Da' o leiaf ar gyfer pob crynafa ddŵr erbyn 2015. Lle nad yw hyn yn bosibl ac yn destun y meini prawf a nodir yn y Gyfarwyddeb, anelu at sicrhau statws Da erbyn 2021 neu 2027;
- Bodloni gofynion Ardaloedd Gwarchodedig y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr;
- Hyrwyddo defnydd cynaliadwy o ddŵr fel adnodd naturiol;
- Gwarchod cynefinoedd a rhywogaethau sy'n dibynnu'n uniongyrchol ar ddŵr;
- Lleihau fwy fwy neu ddiddymu'n raddol y rhyddhau ar lygryddion unigol neu grwpiau o lygryddion sy'n peri bygythiad sylweddol i ddŵr wyneb (yn enwedig yr amgylchedd dyfrol);
- Lleihau llygredd dŵr daear fwy fwy ac atal neu gyfyngu ar fynediad llygryddion; a,
- Cyfrannu at liniaru effeithiau llifogydd a sychder.

Mae angen i bob gweithgaredd newydd (a pharhaus cyfredol) yn yr amgylchedd dŵr gael eu harwain gan ofynion y RhAD. Mae hyn yn cynnwys sicrhau nad oes unrhyw newidiadau yn digwydd sy'n achosi dirywiad i statws presennol crynofeydd dŵr neu'n atal cyflawni amcanion statws crynofeydd dŵr yn y dyfodol. Mae'r egwyddor hon bellach wedi'i hintegreiddio i'r broses o wneud cais am ganiatâd cynllunio ar gyfer cynlluniau arfaethedig.

Mae camau gweithredu'r SRhPLILI wedi eu sgrinio er mwyn cydymffurfio â'r amcanion CFfD. Mae llawer wedi cael eu sgrinio allan gan na fyddant yn effeithio ar Statws CFfD crynofeydd dŵr yn ardal weinyddol CC.

Sgriniwyd y camau gweithredu canlynol i mewn:

- CDFA2 - Datblygu a mabwysiadu polisi rheoli dŵr wyneb yn unol â chanllawiau NCT15
- CDFA13 - Diweddarau Polisi Cwlfertau Cyngor Caerdydd
- CDFA16 - Cynorthwyo i ddatblygu a chynnal Cynllun Seilwaith Gwyrdd Cyngor Caerdydd
- CDFA17 - Adolygu'r strategaeth Perygl Llifogydd a fabwysiadwyd a chynlluniau gweithredu cysylltiedig bob 2 flynedd
- CDFA18 - Cynorthwyo Awdurdod Cynllunio Cyngor Caerdydd i ddatblygu'r ACLIS a'r CDLI newydd
- CDFA19 - Cynnal Cynllun Rheoli Traethlin Cyngor Caerdydd
- CDFA20 - Sicrhau y glynir at y polisi traethlin mabwysiedig o "ddal y llinell"
- Rhy3- ABLI Tredelerch Wyrddach
- Rhy4 - Adeiladu Tredelerch Wyrddach
- Taf1 - Cymryd rhan yn Uwchgynllun Dalgylch Afon Taf ochr yn ochr â CNC ac Awdurdodau Rheoli Risg eraill
- Taf2 - Achos Busnes Llawn / Dyluniad Manwl Yr Eglwys Newydd Wyrddach
- Taf3 - Adeiladu yr Eglwys Newydd Wyrddach

- TAf4 - ACB Radyr Court Road
- Taf5 - Adeiladu Radyr Court Road
- Taf6 - ABA Nant Y Wedal
- Taf7 - ABLI Nant Y Wedal
- Taf8 - Adeiladu Nant Y Wedal

Oherwydd natur y Strategaeth, mae'r rhan fwyaf o'r camau a sgriniwyd i mewn yn gofyn am gamau gweithredu yn y dyfodol neu asesiad ar lefel prosiect i ddeall yr effaith ar amcanion CFfD.

Mae gan y SLRhPLI y cyfle i fod yn andwyol neu'n fuddiol i roi mesurau lliniaru'r CFfD ar waith. Amlygwyd cyfleoedd i gael effaith fuddiol ar lefel strategol.

11. Monitro Cynnydd

11.1 Sut byddwyn yn mesur ac yn montro cynnydd

Datblygwyd y strategaeth hon fel y gellir mesur ei chynnydd a'i llwyddiant yn hawdd ac yn gywir trwy gwblhau'r camau llifogydd. Bydd hyn yn ei dro yn sicrhau bod amcanion a mesurau'r strategaeth yn cael eu cyflawni gan y byddant yn bresennol o fewn yr holl gamau llifogydd.

Bydd y Strategaeth Genedlaethol yn cael ei hadolygu'n ffurfiol ar gylch chwe blynedd, gan adlewyrchu gofynion Rheoliadau Perygl Llifogydd 2009. Er mwyn cyd-fynd â'r strategaeth genedlaethol, bydd y strategaeth leol hon yn cael ei hadolygu'n ffurfiol bob chwe blynedd gan Gabinet a phwyllgorau Craffu Amgylcheddol Cyngor Caerdydd.

Bydd y Cynllun Gweithredu yn Atodiad A yn cael ei adolygu'n flynyddol gan adrannau perthnasol y Cyngor, gyda diweddariad yn cael ei ddarparu i Gabinet Cyngor Caerdydd bob dwy flynedd.

Bydd yr holl ddiweddariadau'n cael eu cyfleu i'r cyhoedd trwy sianeli ymgysylltu â rhanddeiliaid y Cyngor trwy gynllun gweithredu ar gyfer llifogydd diwygiedig, gyda'r holl gynlluniau darfodedig ar gael ar wefan y Cyngor.

Atodiad A – Cynllun Gweithredu Llifogydd Caerdydd

Gweler y Ddogfen Ar Wahân

Atodiad B – Cyd-destun Deddfwriaethol

Gweler y Ddogfen Ar Wahân

Atodiad C – Canlyniadau Ymgynghori Cyhoeddus

Bydd canlyniadau'r ymgynghoriad chyhoeddus yn cael eu darparu unwaith y bydd yr ymgynghoriad wedi'i gwblhau

Atodiad D – Geirfa Termau a ddefnyddir yn y Strategaeth Leol hon

Gweler y Ddogfen Ar Wahân

Atodiad E – Mapiau Perygl Llifogydd

Gweler y Ddogfen Ar Wahân

Atodiad F – Aseidiadau Amgylcheddol

Gweler y Ddogfen Ar Wahân